اولین و یگانه روزنامه تخصصی معدن و صنایع معدنی ایران

روزگار معدن

www.Madandaily.com

شنبه • ۳ دی ۱۴۰۱ • ۲۹ جمادی‌الاول ۱۴۴۴ • ۲۴ دسامبر ۲۰۲۲ • سال پنجم • شماره ۹۸۷ • ۸صفحه • قیمت ۳۰۰۰ تومان

اثرات مخرب قیمت‌گذاری در صنعت فولاد

سیاست قیمت‌گذاری در صنعت فولاد از آن دست رویکردهاست که مشخص نیست، چرا سیاستگذار در وزارت صمت با وجود رانت‌زایی آن نسبت به توقفش مقاومت نشان می‌دهد. موضوعی که مورد تعجب بسیاری از تحلیلگران است. سال‌هاست دولت در مورد نرخ فولاد و فرآورده‌های آن تصمیم گیری می‌کند. این درحالی که قیمت‌گذاری از سوی دولت برای صنعتی...

۷

توان نورد کاران تحلیل رفت

محصولات فولادی در شرایطی یکی از ارزآورترین کالاهای صادراتی ایران به شمار می‌روند که طی سال‌های گذشته با مشکلاتی نظیر قطعی برق و سیاست‌های غلطی که وزارتخانه متولی معدن و صنایع معدنی برای آنها ایجاد کرده، توان آنها به شدت کم شده است. حالا تولیدکنندگان می‌گویند که توان تولیدی آنها در اثر اجرای این سیاست‌های غلط، به حدود ۴۰درصد کاهش...

۲

«روزگار معدن» بررسی می کند

صادرات فولاد در پیچ و خم‌های ارزی

۳

عکس: آیدا فریدی

توسعه فعالیت «لیتیوم امریکا»

لیتیوم امریکا به قرارداد خرید ۲۲۷ میلیون دلاری برای Arena Minerals رسید. به گزارش «روزگارمعدن»، این قرارداد ۲۲۷ میلیون دلار باعث می‌شود که سهامداران Arena حدود ۵.۷ درصد از سهام لیتیوم امریکا را در اختیار داشته باشند. لیتیوم امریکا (Lithium Americas) موافقت کرده است که تمام سهام مشترک منتشر شده و باقیمانده موجود در Arena Minerals مستقر در کانادا را به ارزش ۲۲۷ میلیون دلار خریداری کند. طبق شرایط توافق شده، سهامداران Arena به میزان ۰.۰۲۲۶ از سهام مشترک ...

۵

ریسک‌های تهدیدکننده بورس

شاخص بورس در آخرین روز پاییز رشد ۴ هزار واحدی را تجربه کرد و در ارتفاع یک میلیون و ۴۹۶ هزار واحدی ایستاد. که این رشد تحت‌تاثیر روند رو به رشد انتظارات تورمی، نااطمینانی در اقتصاد به سبب مذاکرات بی‌سرانجام برجامی و همچنین نرخ دلار حاصل شده است، در این میان، صحبت‌های رئیس‌کل بانک‌مرکزی درباره تورم و تاثیر احتمالی آن بر عملکرد بازار سرمایه، می‌تواند ریسک جدیدی برای بورس تهران شناخته شود. علی صالح‌آبادی بااشاره به اصلاح نرخ سود بانکی...

۸

سرمقاله

راه های توسعه بخش معدن بسته است

۲

یادداشت‌ها

صنعت فولاد نیازمند نگرش ملی

۳

تقویت ساختار معدن به دست تشکل‌ها

۴

تیترهای روز

مصائب استخراج غیرقانونی

اخبار ناخوشایند اضافه برداشت معدنی و برداشت‌های غیرمجاز کم نیست، به‌عنوان مثال چندی پیش، فرمانده انتظامی هرمزگان از شناسایی و دستگیری عامل برداشت بیش از ۹۵ هزار تن سنگ‌آهن قاچاق از یک معدن در شهرستان میناب خبر داد. یا فرمانده انتظامی اسفراین از توقیف یک دستگاه تراکتور فرگوسن حامل ۶ تن و ۲۰ کیلوگرم سنگ معدن غیرمجاز خبر داد، اما شاید یکی از تاسفبارترین اخباری که این روزها در این زمینه منتشر شد، مربوط به تخریب سنگ‌نگاره‌های ۹ هزار ساله بر اثر فعالیت پنهانی معادن سیلیس گلپایگان بود. گفته می‌شود فعالیت معادن منطقه غرقاب...

۴

جایگاه صنعت سیمان در ایران و جهان

درحال‌حاضر سیمان در بیش از ۱۵۰ کشور جهان تولید می‌شود. تولید جهانی این محصول بیش از ۴,۰۰۰ میلیون تن است و مصرف سرانه آن چیزی بیش از ۵۲۰ کیلوگرم به ازای هر نفر در سال برآورد می‌شود. کشور چین به تنهایی بیش از نیمی از سیمان جهان را تولید می‌کند. سیمان ماده‌ای چسبنده است که قابلیت چسبانیدن ذرات به یکدیگر و به وجود آوردن جسم یکپارچه و محکم از ذرات متشکله را دارا است و از ترکیب مصالح آهکی، رس و اکسیدهای معدنی در دمای بالا ساخته می‌شود...

۶

جشنواره تبلیغات طلایی

با مبلغ استثنایی

سایت ها : www.gostaresh.news
www.samtnews@gmail.com
www.madandaily.com

ایمیل: ads.smtnews@gmil.com

شماره بازرگانی: ۳-۸۸۷۲۲۷۳۲

درج ۲ نوبت آگهی ۴ کادری در پرتیراژترین روزنامه صنعتی کشور

تولید ۲عدد محتوای ۸۰۰ کلمه ای و انتشار در پایگاه خبری گسترش نیوز

بازنشر ۲عدد محتوای ۸۰۰ کلمه ای در روزنامه صمت

درج بنر ۳۰ روزه در پایگاه خبری گسترش نیوز

درج یک صفحه پوستر در اولین ویژه نامه صمت

درج بنر در سایت صمت و روزگار معدن و روزگار ما

صمت صنعت معدن تجارت

گسترش نیوز پایگاه خبری

سرمقاله

راه های توسعه بخش معدن بسته است

شهرام شریعتی
فعال معدنی

فعالان امروزه با بسیاری از معضلات بخش معدن و صنایع معدنی مواجه هستند که اغلب آنها از روند نادرست مدیریت این بخش منشأ می‌گیرد. در تمامی بخش‌های فعالیت‌های معدنی شاهد این نقایص و خلأهای مدیریتی هستیم. به‌عنوان مثال، سیاست‌های کلان اکتشافات ذخایر معدنی اشتباه بوده و برنامه‌ریزی‌های صحیحی در این‌باره صورت نگرفته است. سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی که مسئول اصلی انجام فعالیت‌های اکتشافی بخش معدن است، فعالیت‌هایی نتیجه‌بخش و با ثمره مناسب تاکنون انجام نداده است. از سوی دیگر، سازمان ایمیدرو نقش خود را به‌عنوان یک سازمان توسعه‌ای در حوزه معادن و صنایع معدنی، به‌درستی ایفا نکرده و کوتاهی‌های متعددی را از سوی این نهاد درباره انجام فعالیت‌های توسعه‌ای شاهد بودیم. این مسائل تنها بخشی از مشکلات رایج بخش معدن است که از ایرادات مدیریتی نهادهای دولتی سرچشمه می‌گیرند. با رفع موانع مختلف مانند تامین شدن منابع مالی فعالان معدنی یا حتی بهبود روابط بین‌المللی، به دلیل وجود این نقایص مهم دولتی نمی‌توان به توسعه و تداوم فعالیت معادن امیدوار بود.

با رفع تنش‌ها و بهبود روابط بین‌المللی، طبیعی است شرایط تجاری و اقتصادی ایران تغییرات مثبتی داشته باشند. اما علت اصلی تمامی مشکلات اقتصادی و تولیدی کشور تنش‌های سیاسی نیست و با رفع نقایص مدیریتی در داخل کشور تحولی مهم را شاهد خواهیم بود. پس از رفع تنش‌ها ارز حاصل از صادرات مواد معدنی با راحتی بیشتری انجام خواهد شد. ماشین‌آلات و تجهیزات به روز معدنی را در شرایط بهتری وارد خواهیم کرد و دیگر مشکلات مربوط به تجارت با سایر کشورها رفع خواهد شد. تسهیلات ایجادشده پس از افزایش تبادلات تجاری با جهان، به تبع شرایط اقتصادی فعالان معدنی به‌ویژه بخش خصوصی را تحت تاثیر قرار خواهد داد. اما مهم‌ترین گره‌های بخش معدن و صنایع معدنی تنها منحصر به روابط خارجی نیست که انتظار داشته باشیم با واردات ارز و چنین مواردی، توسعه معادن به‌طور قطعی رخ دهد. مشکلات قانونی داخلی موجود نیز سبب شده جذابیت سرمایه‌گذاری در تمامی بخش‌های اقتصادی و تولیدی ایران برای سرمایه‌گذاران خارجی از بین برود.

دولت وظیفه ایجاد بسترهای امن برای ورود سرمایه‌ها و فعالیت معادن را دارد. از نظر فعالان اقتصاد، ایران جزو یکی از کشورهای پرریسک و ناایمن از نظر شرایط اقتصادی و سرمایه‌گذاری است. هم از نظر موقعیت جغرافیایی واقع شده و هم از لحاظ ثبات قوانین اقتصادی، ایران جزو کشورهای مناسب ورود سرمایه به شمار نمی‌رود.

از این رو، شرکت‌های خصوصی بین‌المللی یا رغبتی برای سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های اقتصادی و تولیدی در ایران ندارند یا با محافظه‌کاری بسیار زیاد، پس از دریافت تضامین بزرگ و اساسی راضی به حضور می‌شوند.

در سال‌های اخیر با تغییرات مکرر قوانین و مقررات تولیدی و صنعتی مواجه بودیم. این موضوع سبب شده ضمن از بین رفتن ثبات فعالیت معدنکاران و صنعتگران، سرمایه‌ها از معادن خارج شوند.

از این رو، باید تاکید کرد نقایص مهم در سیاست‌های کلان و مدیریتی بخش معدن، عامل اصلی خروج سرمایه از فعالیت‌های معدنی است.

این خروج سرمایه‌ها در ادامه منجر به شکل‌گیری بسیاری از مشکلات مالی برای فعالیت معادن خواهد شد. به دلیل اهمیت بالای رویکرد نهادهای دولتی در تبیین روند فعالیت معادن و همچنین اتصال زنجیروار این مباحث به یکدیگر، همواره فعالان معدنی بر اصلاح برنامه‌ها و ثبات فضای فعالیت اقتصادی و تولیدی تاکید دارند.

توان نوردکاران تحلیل رفت

گروه معدن

محصولات فولادی در شرایطی یکی از ارزآورترین کالاهای صادراتی ایران به شمار می‌روند که طی سال‌های گذشته با مشکلاتی نظیر قطعی برق و سیاست‌های غلطی که وزارتخانه متولی معدن و صنایع معدنی برای آنها ایجاد کرده، توان آنها به شدت کم شده است. حالا تولیدکنندگان می‌گویند که توان تولیدی آنها در اثر اجرای این سیاست‌های غلط، به حدود ۴۰درصد کاهش یافته است. به گزارش اقتصاد آنلاین، معدن و صنایع معدنی چند سالی است که به دلیل دخالت‌های مستقیم دولت و شیوه هایی که متولیان برای قیمت‌گذاری محصولاتشان در نظر گرفته اند، با مشکلات زیادی دست و پنجه نرم می‌کنند. حالا تولیدکنندگان می‌گویند که توان تولیدی آنها به دلیل اعمال همین سیاست‌ها به حدود ۴۰ درصد کاهش یافته و ۶۰ درصد از توان آنها اسیر همین سیاست هایی است که بارها و بارها تکرار و نتایج غلط آن هم نمایان شده است. در چنین شرایطی، ارسال پرونده‌های تولیدکنندگان به تعزیرات در کنار ابلاغ شیوه نامه تخصصی مواد اولیه در بورس کالا که منتهی به پایین‌ترین میزان تامین مواد اولیه شده، توان تولیدی آنها را به شدت تقلیل داده است.

در انتظار حمایت

کریم سلیمی، عضو هیات رئیسه انجمن نوردکاران فولادی ایران در گفت‌وگو با اقتصاد آنلاین گفت که واحدهای تولیدی، منتظر حمایت دولت و قوه قضاییه هستند و آمادگی دارند تا با همکاری با قوه قضاییه و وزارت صمت، مشکلات تعزیراتی تولیدکنندگان را که در اثر قیمتگذاری‌های دستوری دولت حادث شده، برطرف نمایند.

وی اظهارکرد: تولیدکنندگان محصولات نورد فولادی در شرایطی مشغول به ادامه فعالیت هستند که هزینه بالای تامین انرژی و همچنین بازار محدود صادراتی، روند تولید محصولات و کسب و کار این بنگاه‌های تولیدی را دشوار کرده و این در حالی است که در صنعت نورد فولادی، نزدیک به ۱۶۰ هزار نفر مشغول به کار هستند که از این رو حمایت دولت و قوه قضاییه برای حل مشکلات مربوط به پرونده‌های تعزیراتی واحدهای تولیدی این صنعت ضروری به نظر می‌رسد.

وی به‌مکاتبه انجمن نوردکاران فولادی ایران با قوه قضاییه و دولت برای رسیدگی فوری به حل مشکلات تعزیراتی تولیدکنندگان نورد فولادی اشاره کرد و افزود: طی ۴ سال اخیر، واحدهای تولیدی محصولات فولادی با کمبود تامین مواد اولیه مواجه بوده‌اند و پس از ابلاغ شیوه‌نامه تخصیص مواد اولیه در بورس کالا، پایین‌ترین میزان تامین مواد اولیه به آنها تخصیص یافته که همین امر توان تولیدی کارخانه‌های نورد فولادی را به حدود ۴۰ درصد کاهش داده است.

سلیمی با بیان اینکه شیوه‌نامه مذکور موانعی را برای تولید محصولات فولادی به وجود آورده، افزود: باوجود مکاتبات متعدد با وزارت صمت برای اصلاح شیوه‌نامه، اقدامی برای رفع مشکلات تولیدکنندگان این بخش صورت نگرفته و بیشتر واحدهای تولیدی مشمول جرایم سنگین تعزیراتی شدند، حال آنکه در شرایط فعلی اقتصادی کشور، تولیدکنندگان نیاز به حمایت دارند.

سلیمی با بیان اینکه در شیوه نامه و مقررات بعدی نیز مقرر شد هر واحد تولیدی ۷۰ درصد از محصول تولیدی که مواد اولیه آن را از بورس تامین کرده در بازار سرمایه عرضه کند و اگر روی آن معامله صورت نگرفت، واحد تولیدی اجازه صادرات خواهد داشت، تصریح کرد: با این حال شاهد آن هستیم که برخی واحدهای تولیدی با وجود عرضه ۷۰ درصدی تولیدات خود در بورس کالا، از سوی سازمان تعزیرات با جرایم سنگین مواجه شده‌اند.

وی خاطرنشان کرد: تولیدکنندگان محصولات نورد فولادی در حالی با جرایم سنگین تعزیراتی مواجه شده‌اند که هزینه‌های مربوط به حقوق و دستمزد، مالیات و بیمه و تامین سوخت و انرژی همچنان بر دوش آنها سنگینی می‌کند؛ از این رو انجمن نوردکاران فولادی ایران به عنوان نماینده واحدهای تولیدی این بخش، از دولت و قوه قضاییه انتظار دارد که این بار نیز برای بررسی و حل مشکلات ایجاد شده، همراهی و همکاری با بخش خصوصی را مورد توجه قرار دهد.

برنامه تاسیس فدراسیون آهن و فولاد

همچنین احمد خوروش، رئیس انجمن نوردکاران فولادی ایران نیز با اشاره به این مشکلات می‌گوید: تلاش ما این است که با هدف اجرای عدالت در کل زنجیره فولاد، فدراسیون آهن و فولاد را تاسیس کنیم تا بتوانیم در تصمیم‌گیری‌های دولت برای زنجیره فولاد، ارائه نظرات کارشناسانه خود را به موقع داشته باشیم.

وی معتقد است که برخی تصمیمات دولت در ارتباط با صنعت فولاد، به دلیل آگاهی ناکافی تصمیم‌گیران از فرآیندها، موانع و مشکلاتی را پیش‌روی این صنعت قرار داده است. از این رو، در زنجیره فولاد و با همکاری و تعامل میان صنایع بالادستی و پایین‌دستی این بخش، به دنبال ایجاد این تشکل هستیم تا از مجرای این نهاد تصمیم‌ساز و مشورتی، کمک‌حال دولت در تعیین و تبیین سیاست‌های مرتبط با صنعت فولاد باشیم.

خوروش گفت: در صنعت فولاد به خصوص نوردکاران، اشتغال‌زایی بالایی صورت می‌گیرد، بنابراین لازم است در قوانینی که وضع می‌شود، دقت بیشتری اعمال شود. این در حالی است که در دهه هشتاد خورشیدی، سیاست توسعه صنعت فولاد در کشور، مبتنی بر آمایش جغرافیایی از سوی دولت به اجرا درآمد و بر اساس آن، طرح هفت‌گانه صنعت فولاد در هفت استان کشور پایه‌گذاری شده است. بر این مبنا، مقرر بود که دولت در زمینه برنامه‌ریزی‌های زیربنایی ورود کند و تولید و اشتغال‌زایی در این صنعت به بخش خصوصی واگذار شود، اما به دلیل برخی تصمیمات نادرست، اجرای این سیاست اقتصادی در بخش فولاد از مسیر اصلی و واقعی خود فاصله گرفت.

رئیس انجمن نوردکاران فولادی ایران با اشاره به اینکه بخش خصوصی در اقتصاد و صنعت، تاکنون توان بالا و مسئولیت‌پذیری واقعی را به کار گرفته است، افزود: بخش خصوصی تاکنون در صنعت نورد فولاد سرمایه‌گذاری قابل توجهی داشته است؛ به گونه‌ای که واحدهای تولیدی این حوزه بیش از ۳۰ میلیون تن ظرفیت تولید دارند و قادر هستند بیشترین ارزآوری را برای کشور به ارمغان آورند؛ اما مشکلات و محدودیت‌هایی همچنان بر سر راه کسب و کار در این صنعت وجود دارد که انتظار داریم در تعامل و همراهی دولت، برطرف و مسیر رشد و توسعه صنعت نورد فولادی در کشور هموار شود.

عکس: روزگار معدن

معرفی توانمندی دانش‌بنیان‌ها در بخش معدن و صنایع معدنی

توانمندی‌های ۵ شرکت دانش‌بنیان بخش معدن و صنایع معدنی در رویداد همرسانی «دایان ۴» ارائه شد. به گزارش روابط‌عمومی ایمیدرو، رویداد همرسانی دایان ۴ با هدف توسعه بازار و تجاری‌سازی تولیدات شرکت‌های دانش‌بنیان و توسعه زنجیره فرآوری مواد معدنی با حضور تعدادی از شرکت‌های دانش‌بنیان، در سالن اجتماعات ایمیدرو برگزار شد. در این مراسم، شرکت‌های دانش‌بنیان بخش معدن و صنایع معدنی مذکور به معرفی شرکت، ارائه توانمندی‌ها و تولیدات و خدمات خود پرداختند.

تولید اکسید و هیدروکسید منیزیم

محمدمهدی وکیل، مدیرعامل شرکت تیتانیوم صنعت شریف در این مراسم گفت: این شرکت به عنوان یک شرکت نوآور در فناوری‌های تولید مواد معدنی، به تولید اکسید منیزیم نسوز و هیدروکسید منیزیم ضد شعله می‌پردازد و برنامه تولید اکسید منیزیم دارویی را به زودی عملیاتی می‌کند.

تولید فلزات نیکل و کبالت از پسماندها

سارا جلیلی، مدیرعامل شرکت مهندسی فرآور فلزات ثمین با اشاره به اینکه ایده اصلی این شرکت، تولید فلزات نیکل و کبالت از پسماندها و منابع معدنی کم‌عیار بوده است، تصریح کرد: محصولات این شرکت شامل تولید اکسید کبالت، پودر فلزی نیکل- آهن و پودر فلزی نیکل-آهن-کروم است.

فرآوری فلزات گرانبها

محمد سلیمیان‌ریزی، مدیرعامل شرکت رازان اکسیر شریف با بیان اینکه سرمایه این شرکت در ابتدا ۱۰۰ هزار تومان بوده و سرمایه درگردش آن درحال‌حاضر به یک میلیارد تومان رسیده است، گفت: این شرکت در زمینه بازیافت، تخلیص و فرآوری فلزات گرانبها فعالیت دارد.

خدمات و نرم‌افزار پایش فرآیند

محمدرضا خالصی، عضو شرکت طلاوران پارس فرآور گفت: اعضای این شرکت از بهترین فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و تیمی زبده در حوزه ساخت، اجرا، مشاوره و تولید محصولات نوآورانه در فرآوری مواد معدنی هستند.

وی ادامه داد: این شرکت، ارائه‌دهنده خدمات و نرم افزار پایش فرآیند و حسابرسی متالورژیکی کارخانه، تولیدکننده نرم‌افزارها و خدمات شبیه‌سازی و بهینه‌سازی فرآیندها، سنسورهای نرم و دوقلوهای دیجیتال است.

تولید پنتاکسید وانادیوم

نادر عظیمی تبریزی، مدیرعامل شرکت سرآمد استیل ایرانیان با اشاره به اینکه بزرگ‌ترین تولیدکننده دانش‌بنیان پنتاکسید وانادیوم در ایران هستیم، گفت: محصولات این شرکت شامل پنتاکسید وانادیوم، متاوانادات آمونیوم و پایلوت فرو وانادیوم است.

مسیر توسعه صنعت فولاد

یک فعال صنعت فولاد در واکنش به جایگزینی فدراسیون آهن و فولاد به جای شورای آهن و فولاد، نگاه ملی به صنعت فولاد را بدون در نظر گرفتن منافع صنفی و بخشی، راهگشای توسعه صنعت فولاد دانست. جهاندار شکری در گفت‌وگو با فولادبان با اشاره به جایگزینی فدراسیون آهن و فولاد به جای شورای آهن و فولاد اظهارکرد: من درباره فدراسیون آهن و فولاد یا شورای آهن و فولاد نظر خاصی ندارم اما معتقدم باز شدن راه صنعت فولاد و توسعه این صنعت فقط با هماهنگی و اتحاد تمام اعضای زنجیره فولاد میسر و ممکن خواهد بود. وی با بیان اینکه اتحاد تمام زنجیره فولاد با یکدیگر بسیار مهم است، گفت: اعضای این زنجیره باید بدون در نظر گرفتن منافع شخصی و صنفی، هر بخش از زنجیره در مدتی مشخص مثلا ۶ ماه با هر نام و عنوانی دست به‌دست هم بدهند و به تمامیت صنعت فولاد کلی نگاه داشته باشند تا بتوانند صنعت را از بحران فعلی خارج کنند. مدیرعامل ذوب‌آهن بیستون کرمانشاه، همراهی و هماهنگی زنجیره فولاد برای نجات این صنعت را ضروری خواند و تصریح کرد: خود زنجیره باید در نجات صنعت فولاد تلاش کند تا از شرایط موجود که برخی سیستم‌های نظارتی و کنترلی از اختلاف نظر و درگیری بین زنجیره و اعضای زنجیره بهره‌برداری می‌کنند، خارج شوند.شکری با بیان اینکه هیچ تعصب و نظری درباره فدراسیون یا شورا ندارد، گفت: باید به صنعت فولاد ایران در یک مدت زمان مشخص ملی و بدون در نظر گرفتن منافع صنفی و بخشی نگاه کرد؛ هر چند درحال‌حاضر اغلب فولادسازان آمادگی کامل دارند نگاه ملی به موضوع داشته باشند تا بحران فعلی صنعت فروکش کند و فولاد به رشد و توسعه برسد.

رکود در بازار فولاد ادامه دارد

یک کارشناس بازار فولاد با بیان اینکه رکود در بخش مسکن و فولاد حداقل تا چند ماه دیگر ادامه خواهد داشت، مطرح کرد: خرید محصولات فولادی با آغاز سال جدید میلادی، روند افزایش را به خود خواهد دید. تورج امینی در گفت‌وگو با فولادبان با اشاره به برنامه هفتم توسعه کشور که در زیرمجموعه‌های دولت در حال تدوین است، اظهار کرد: پیشنهاد اصلی در این برنامه برای دولت تأمین بودجه ایست به طوری که قرار بود حدود یک میلیون مسکن در سال ساخته شود در حالی که تاکنون اقدام عملیاتی قابل توجهی در این زمینه انجام نشده و حتی اجرای این اقدام به ۲۰ درصد هم نمی‌رسد. وی تاکید کرد: در صورتی که یک میلیون مسکن در سال ساخته شود، مصرف در این حوزه بالاتر خواهد رفت و فولادسازان بهتر می‌توانند مواد اولیه آن را تأمین کنند؛ به خصوص زمانی که برودت هوا زیر صفر درجه می‌رسد، مصرف در بخش ساخت‌وساز کاهش شارپی را تجربه می‌کند. امینی گفت: در صورت کاهش مصرف، صادرات می‌تواند به رونق شرکت‌های فولادی کمک شایانی کند اما متاسفانه مشکلات موجود در بازار داخلی، مانع بزرگی برای فولادسازان به وجود آورد، ضمن اینکه رکود در بخش مسکن و فولاد حداقل تا چند ماه دیگر ادامه خواهد داشت و خرید محصولات فولادی با آغاز سال جدید میلادی، روند افزایش را به خود خواهد دید. این کارشناس فولادی درباره تحلیل بازار فولاد گفت: اگر مشکلات موجود در بخش صادرات فولاد نبود، به احتمال زیاد فولاد، امسال بیش از ۳ برابر رشد را تجربه می‌کرد. البته توسعه بازار آهن تا حدودی توانست بازار فولاد را متعادل کند. امینی مطرح کرد: آمار صادرات نسبت به سنوات گذشته بهتر شده است و اگر به همین صورت ادامه یابد، با جذب بازارهای داخلی می‌توان تا حد زیادی موانع موجود در بازار حل می‌شود. به دل‌یل محدودیت‌هایی که در حوزه گاز، برق و مسائل مرتبط با تامین انرژی وجود دارد، تولید کاهش پیدا کرده است. البته با سردتر شدن هوا، بازار صادراتی روند بهتری خواهد داشت، چرا که تقاضا روند افزایشی را به دنبال خواهد داشت. به گفته وی، به دنبال افزایش تقاضا و بهبود صادرات، افزایش نرخ محصولات فولادی را شاهد خواهیم بود.

دبیر سندیکای تولیدکنندگان لوله و پروفیل فولادی:

دولت از تصمیمات «خلق‌الساعه» فاصله بگیرد

دبیر سندیکای تولیدکنندگان لوله و پروفیل فولادی گفت: برای ایجاد بازاری باثبات و پایدار برای محصولات فولادی باید تصمیمات و سیاست‌های دولت براساس برنامه‌های درازمدت و نه مقطعی و کوتاه‌مدت تدوین شود. آنوش رحام درگفت‌وگو با فولادبان با تحلیل بازار امسال محصولات فولادی اظهار کرد: در بازار داخلی محصولات فولادی با برخی اقدامات حساب نشده دولت روبه‌رو بودیم و اگر دولت بخش خصوصی را از برنامه‌ریزی‌های خود مطلع می‌کرد و مصوبات خلق الساعه کمتری صادر می‌کرد، تولیدکنندگان، فولادسازان و فعالان این بخش آسیب و زیان مالی کمتری می‌دیدند. وی با اشاره به دو چالش مهم و اثرگذار بر بازار فولاد ایران گفت: تامین مواد اولیه و صادرات دو موضوع مهمی بود که بسیاری از فعالان و صادرکنندگان صنعت فولاد را امسال با مشکلات زیادی مواجه کرد به گونه‌ای که وزارت صمت در سه ماه اول سال با اعمال عوارض صادراتی بر محصولات فولادی، مشکلات متعددی برای فعالان این صنعت به وجود آورد و پس از آن هم با دستکاری‌های زیاد و بی‌ثباتی در روش‌های عرضه بورسی، عملا توان هر گونه برنامه‌ریزی را از فعالان سلب کرد. این فعال صنعتی با اشاره به بازارهای جهانی محصولات فولادی در امسال میلادی، تصریح کرد: مهم‌ترین عامل موثر بر بازارهای جهانی جنگ اوکراین بود که با آغاز این بحران، نرخ محصولات فولادی به شدت افزایش یافت و در مرحله بعدی هم با تحریم روسیه در بازارهای جهانی، این کشور عملا بازارهای خود را به دست بیاورد. رحام با موفق خواندن سیاست دامپینگ روسیه در بازارهای جهانی برای جلب و جذب مشتری، خاطرنشان کرد: بسیاری از مشتریان ایران در بازارهای جهانی جذب محصولات فولادی روسیه شدند و حتی بخش بزرگی از محصولات فولادی و مقاطع روسیه به سمت ترکیه رفت و اثرات دامپینگ برفعالیت‌های صادراتی بسیاری از کشورها و بازارهای جهانی اثر گذاشت و بسیاری از بازارها را از فعالیت‌های صادراتی خود دور کرد.

وی توضیح داد: جنگ اوکراین و سیاست‌های روسیه، دولت را در تله تصمیم‌گیری غلط اخذ عوارض انداخت و با فروکش کردن قیمت‌ها، اعمال عوارض صادراتی منتفی شد و در نقطه‌ای که قیمت‌ها در بازارهای جهانی به نقطه خود بازمی‌گشت، عوارض جبرانی بر نرخ و صادرات گذاشته شد. همین موضوع باعث شد نوعی عدم هماهنگی و ناموزونی بین بازار ایران با بازارهای جهانی به وجود بیاید. دبیر سندیکای تولیدکنندگان لوله و پروفیل فولادی ازدست رفتن بازارهای صادراتی ایران را حاصل سیاست اشتباه دولت دانست و گفت: دولت و وزارت صمت در زمانی که نرخ محصولات فولادی افزایشی بود، اقدامی برای جذب بازارهای صادراتی نکردند اما همزمان با کاهش قیمت، وزارت صمت عوارض صادراتی اعمال کرد که اتخاذ این سیاست، در نقطه مطلوب نبود و همین موضوع موجب از دست رفتن بخشی از بازارهای صادراتی ایران شد. رحام درباره پیش‌بینی بازار محصولات فولادی در سال آینده میلادی (۲۰۲۳) برای بازارهای داخلی اظهارکرد: این صنعت قطعا در سال ۲۰۲۳ با کمبود شدید مواد اولیه روبه‌رو خواهد شد به طوری که نه از طریق واردات و نه با افزایش تولید داخلی امکان جبران آن نیست، لذا توصیه می‌شود تصمیمات و سیاست‌های دولت همراه با ثبات، پایداری و براساس برنامه‌های درازمدت تدوین و تبیین و از مصوبات مقطعی، فصلی و کوتاه‌مدت پرهیز شود.

«روزگار معدن» بررسی می کند:

صادرات فولاد در پیچ و خم‌های ارزی

گروه معدن

در حالی صادرات فولاد در دو ماه اخیر با افزایش همراه شده است که حالا مصوبه اخیر هیات دولت درباره بازگشت ۱۰۰ درصدی ارز می تواند بر میزان اثر گذار باشد، اما از سویی دیگر نوسانات نرخ ارز و رسیدن نرخ دلار در بورس کالا به ۳۴ هزار تومان می تواند همچون مکانیسم کاهشی در صادرات عمل کرده و جذابیت فروش داخلی را چند برابر کند.

به گزارش «روزگار معدن»، صادرات فولاد در سال های اخیر یکی از بخش هایی بود که توانست حجم صادرات غیر نفتی کشور را افزایش داده و به نوعی در دوران تحریم به کمک جبران درآمدهای نفتی آمد.

در سال ۱۴۰۰، صادرات فولاد میانی کشور، ۷ میلیون و ۶۷۸ هزار تن بوده که رشد ۲۵ درصدی را نسبت به سال ۱۳۹۹ نشان می دهد.

درواقع تولیدکنندگان فولاد با وجود مشکلاتی در حوزه تامین برق و گاز توانستند صادرات فولاد در سال ۱۴۰۰ را نسبت به سال ۱۳۹۹ افزایش دهند.

از صادرات فولاد میانی، سهم صادرات بیلت و بلوم در سال ۱۴۰۰، ۵ میلیون و ۹۷ هزار تن، و سهم صادرات اسلب، ۲ میلیون و ۵۸۱ هزار تن بوده است.

در سال ۱۴۰۰، صادرات اسلب رشد ۶۲ درصدی را تجربه کرده است و صادرات بیلت و بلوم، ۱۲ درصد افزایش یافته است.

وضعیت صادرات محصولات فولادی

کل صادرات محصولات فولادی کشور در سال ۱۴۰۰، ۳ میلیون و ۴۰۶ هزار تن بوده که نسبت سال ۱۳۹۹، رشد ۲۰ درصدی را نشان می‌دهد.

از میان محصولات فولادی، سهم صادرات مقاطع طویل فولادی، ۲ میلیون و ۸۴۱ هزار تن بوده و صادرات این مقاطع، در سال ۱۴۰۰، ۲۹ درصد افزایش یافته است.

صادرات میلگرد که بیشترین سهم را از میان صادرات کل محصولات فولادی دارد، در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۱۳۹۹، ۳۶ درصد افزایش یافته است و به ۲ میلیون و ۴۹۶ هزار تن رسیده است.

صادرات مقاطع تخت فولادی نیز با کاهش ۱۲ درصدی در سال ۱۴۰۰، به ۵۶۵ هزار تن رسیده است.

صادرات آهن اسفنجی در سال ۱۴۰۰، با رشد ۲۵ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۹ به ۱ میلیون و ۵۵ هزار تن رسیده است.

در نیمه نخست سال ۱۳۹۹، صادرات فولاد ایران به دلیل شرایط مرتبط با شیوع جهانی کرونا و کاهش تجارت بین‌المللی و همچنین محدودیت‌های صادرات فولاد، به شدت کاهش یافت. در سال ۱۴۰۰، این وضعیت تغییر کرد و با تسهیل مقررات صادرات فولاد، صادرات کشور افزایش یافت. با این وجود، محدودیت‌های مرتبط با مصرف برق در تابستان و مصرف گاز در اواخر پاییز و زمستان سال گذشته باعث شد تا با کاهش تولید فولاد، صادرات فولاد کشور نتواند به طور کامل شکوفا شود. اگر این محدودیت‌ها و کاهش تولید فولاد رخ نداده بود، صادرات فولاد ایران در سال گذشته می‌توانست افزایش بسیار بیشتری را تجربه کند. گفتنی است تولید فولاد میانی کشور در سال ۱۴۰۰، ۲۷ میلیون و ۹۰۱ هزار تن بود که کاهش ۸ درصدی را نسبت به مدت مشابه سال قبل نشان می‌دهد.

نگاهی به شرایط در ۱۴۰۱

در سال ۱۴۰۱ هدف گذاری برای تولید با افزایش بیشتری همراه بود اما این هدف گذاری در صورتی محقق می شود که بتوان زیرساخت های اصلی در حوزه برق و انرژی را تامین کرد.

این در حالی است که تولیدکنندگان فولاد معتقدند در بهترین حالت ممکن در سال جاری، میزان تولید فولاد به میزان سال گذشته خواهد بود.

اما در حوزه صادرات در شش ماهه اول چندان شرایط برای فولادی ها خوشایند نبود. آمار ها حاکی از آن بود که میزان صادرات در ۶ ماهه اول نسبت به مدت مشابه سال گذشته با کاهش ۱۵ درصدی همراه بود.

بخشی از این مشکل به موضوع وضع عوارض صادراتی ناگهانی در ابتدای بهار و بخشی دیگر به کمبود های برق در تابستان باز می گردد. اما آن طور که فعالان فولادی معتقد هستند عمده این آسیب مربوط به تصمیمات غیر کارشناسی برای صنعت فولاد است.

اما تقریبا از شهریور ماه جبران این کاهش استارت خورد تا صنعت فولاد به جبران این کاهش بپردازد. صعودی شدن نمودار صادرات در این حوزه خود گواه این تلاش است اما بار دیگر دولت چندی پیش صادرکنندگان فولادی را غافلگیر کرد.

مصوبه جدید هیات دولت در خصوص الزام به بازگشت ۱۰۰درصد ارز فولادسازان به نرخ نیما (با نرخ ۲۸۵۰۰) اتفاقی است که می تواند آمار صادراتی را تحت تاثیر قرار دهد. درواقع این مصوبه می تواند مانند سرعت گیر در مسیر صادرات عمل کند.

اما حالا نوسانات ارزی بازی را تغییر داده است. نرخ دلارفولاد در بورس کالا به ۳۴ هزار تومان رسیده است و این موضوع می تواند انگیزه صادر کنندگان را کاهش دهد، زیرا به گفته امیر صباغ مدیر اقتصادی و توسعه سرمایه گذاری ایمیدرو، شرکت های فولادی در صورت فروش محصولات خود در داخل کشور به میزان ۱۹ درصد بیشتر از صادرات سود برده و دیگر انگیزه ای برای صادرات ندارند.

نگاهی به بازار نشان می دهد اختلاف نرخ دلار نیما و آزاد به ۳۰ درصد رسیده است و همانطور که اشاره شد، صادرات برای تولیدکنندگان فولاد سودی کمتر از فروش داخلی به همراه دارد.

صباغ در کانال تلگرامی خود این طور نوشته است که، داستان به مصوبه جدید هیات دولت در خصوص الزام به بازگشت ۱۰۰درصدی ارز فولادسازان به نرخ نیما (با نرخ ۲۸۵۰۰) باز می گردد، که همزمان با کاهش تولید فولاد کشور ناشی از محدودیت گازطبیعی (کاهش عرضه) و گپ ۳۰درصدی نرخ دلار نیما و بازار (رشد تقاضا) شده و باعث رقابت در بورس کالا و کشف نرخ ارز ۳۴ هزار تومانی برای دلار معاملات این هفته شده است.

وی برای حل این موضوع دو راهکار پیشنهاد می دهد:

کاهش فوری فاصله دلار نیما و آزاد اولین مورد پیشنهادی است که در صورت عدم تحقق این سیاست، نیاز به اصلاح مصوبه و حذف فولاد از آن توصیه می شود.

اما پیشنهاد دوم وی، اصلاح مصوبه حاکمیت و افزایش فوری حداقل سهمیه گازطبیعی زمستانه فولاد از محدوده ۱۵ به ۲۵ میلیون مترمکعب/روز است.

در غیر این صورت بدون شک آمار صادرات با کاهش همراه خواهد شد، این در حالی ست که صنعت فولاد برای دستیابی به بازارهای صادراتی به ویژه در شرایط تحریمی تلاش بسیاری کرده است و عدم حضور مدوام می تواند مانند شمشیر دو لبه برای فولادسازان عمل کند.

شاید لازم باشد تصمیمات مرتبط با این حوزه و به ویژه توسعه صادرات با دقت و نگاه کارشناسی تری صورت بگیرد تا بتواند کمبود درآمدها نفتی را جبران کرد.

ضرورت استفاده از فناوری برای تداوم صادارت فولاد

مدیرعامل شرکت بین‌المللی مهندسی ایران (ایریتک) گفت: برای تداوم صادرات فولاد کشور به بازارهای جهانی باید در زمینه استقرار صنعت سبز فولاد در کشور گام‌های اساسی برداشته شود.

محمدعلی عزیزمحمدی در گفت‌وگو با دنیای معدن افزود: صنعت فولاد ایران درحال‌حاضر در جهان از جایگاه قابل توجهی برخوردار است و برای اینکه این صنعت به توسعه و پیشرفت پایدار برسد، باید وضعیت فعلی را حفظ و آن را توسعه دهیم و در این مسیر دستیابی به صنعت سبز فولاد از اهمیت زیادی برخوردار است.

وی بیان کرد: صنعت فولاد یک صنعت مادر است و پایه و اساس صنعتی شدن کشورها محسوب می‌شود و بخش زیادی از صنایع بزرگ از جمله خودروسازی و یا لوازم خانگی و یا سایر واحدهای تولیدکننده تجهیزات بزرگ صنعتی نیازمند محصولات فولادی هستند.

مدیرعامل شرکت بین‌المللی مهندسی ایران (ایریتک) معتقد است که امروزه هر کشوری به دنبال صنعتی شدن باشد باید در زمینه صنعت فولاد گام‌های اساسی بر دارد و از فناوریهای جدید و پیشرفته نیز در تولید محصولات فولادی استفاده کند. عزیزمحمدی با بیان اینکه ما در زمینه صنعت فولاد ذخایر قابل توجهی در کشور داریم و ذخایر معدنی فعلی ایران بیش از ۳ میلیارد پیش‌بینی می‌شود، افزود: با توجه به اکتشافات که در حال انجام است، امیدوارم به ذخایر معدنی بیشتری دست پیدا کنیم، چون کشور ایران و به خصوص استان‌های کرمان، یزد، خراسان، آذربایجان شرقی و سیستان و بلوچستان دارای ذخایر بسیار قابل توجهی هستند و در واقع می‌توان گفت این استان‌ها بهشت اکتشافات معدنی ایران محسوب می‌شوند.

مدیرعامل شرکت بین‌المللی مهندسی ایران تاکید کرد: هم اکنون متوسط اکتشاف در کشور به ۱۰۰ متر عمق رسیده است در حالی که می‌توانیم با توسعه اکتشافات ارضی عملیات اکتشاف را در کشور بیش از پیش افزایش دهیم.

عزیزمحمدی با بیان اینکه ایران جزو ۱۰ کشور برتر تولیدکننده فولاد در جهان است و امکان این را داریم با یک و یا دو پله خود را از این جایگاه ارتقا دهیم، افزود: در این راستا مهم استفاده از دانش فنی و فناوریهای جدید است و باید با تکنولوژی‌های جدید بتوانیم در زمینه صنعت سبز فولاد فعالیت‌های صنعتی خود را پایدار کنیم.

وی اظهارکرد: در کشورمان استقرار صنعت سبز فولاد آغاز شده است، زیرا به نظر اگر کشورها به رعایت حفظ محیط‌زیست اهتمام نداشته باشند بازارهای جهانی خود را از دست خواهند داد و با مشکلات زیادی مواجه خواهند شد.

به گفته عزیز محمدی، تولید فولاد در کشور درحال‌حاضر به بیش از ۳۰ میلیون تن رسیده است و سالانه بیش از ۱۰ میلیون تن آن صادر می‌شود و در افق ۱۴۰۴ باید ظرفیت تولید فولاد کشور به ۵۵ میلیون تن برسد و باید تا سه سال آینده به این ظرفیت دست پیدا کنیم.

مدیرعامل شرکت بین‌المللی مهندسی ایران اظهارکرد: از آنجا که نیاز بازار داخلی حدود ۲۰ میلیون تن خواهد بود، مابقی باید به سایر کشورهای خارجی صادر شود، لذا ضروری که در این حوزه برای دستیابی به صنعت سبز فولاد گامهای اساسی برداشته شود.

وی با اشاره به سابقه پنج دهه شرکت بین‌المللی مهندسی ایران در صنعت فولاد کشور یادآورشد: استفاده از فناوری‌های نوین و پیشرفته در صنایع معدن و متالوژی کشور از مهم‌ترین رویکرد اقدامات شرکت ایرتیک در زنجیره صنعت فولاد کشور در سال‌های اخیر بوده است.

محمدی با بیان اینکه این شرکت با ۵۰ سال سابقه در سال ۵۴ با مشارکت یک شرکت ایتالیایی، شرکت ملی فولاد ایران و بانک صنعت و معدن راه‌اندازی شده است، گفت: این شرکت در زمینه‌های حفاری و تجهیز معادن، احیای مستقیم آهن اسفنجی، کوره بلند، ذوب و ریخته گری و گندله‌سازی فعالیت‌های بسیار قابل توجهی داشته است و هم اکنون این شرکت تکمیل ۲۳ پروژه بزرگ صنعتی را در دست اجرا دارد که بخشی از آن در مرحله پایانی و تعدادی در مرحله میانی قرار دارند. مدیرعامل شرکت بین‌المللی مهندسی ایران با بیان اینکه شرکت ایرتیک نزدیک به نیم قرن تجربه درعرصه صنعت فولاد کشور دارد و تاکنون پروژه‌های صنعتی بزرگی را به سرانجام رسانده است، گفت: این شرکت در انجام پروژه‌های بزرگ از جمله احداث مجتمع فولادسازی هرمزگان، احداث فولادسازی خراسان، احداث معدن مکانیزه زغال سنگ طبس، طرح افزایش ظرفیت مجتمع فولاد مبارکه، طرح نفتی جمع آوری گازهای همراه آماک و بسیاری از کارخانه‌های بزرگ و صنایع مادر کشورنقش مهمی داشته و هم اکنون در تمام پروژه‌های صنعتی به پایداری و سازگاری با محیط‌زیست اهمیت زیادی قایل است.

واگذاری ذخیره معدنی قابل توجه به فولاد هرمزگان

مدیرعامل فولاد هرمزگان گفت: در حوزه مواد اولیه امسال با توجه به برنامه‌ریزی‌های صورت‌گرفته برای تأمین پایدار مواد اولیه، تقریبا تمام برنامه‌ها بدون مشکل انجام پذیرفت.

به گزارش دنیای معدن، عطاءالله معروفخانی به تسهیل تأمین مواد اولیه و احتمال واگذاری یک ذخیره معدنی به فولاد هرمزگان اشاره کرد و گفت: در حوزه مواد اولیه امسال با توجه به برنامه‌ریزی‌های صورت‌گرفته برای تأمین پایدار مواد اولیه، تقریبا تمام برنامه‌ها بدون مشکل انجام پذیرفت. به همین دلیل در امسال شاهد ثبت چهار رکورد تولید در فولاد هرمزگان بودیم. آخرین رکورد تولید ما در آبان‌ماه امسال با تولید ۱۵۴ هزار و ۵۶۷ تن تختال رخ داد و این یک رکورد تاریخی به شمار می‌آید.

وی در ادامه گفت: با همکاری استاندار و رئیس سازمان صمت استان هرمزگان، یک ذخیره معدنی بزرگ سنگ‌آهن به فولاد هرمزگان واگذار خواهد شد تا مسیر تأمین مواد اولیه این شرکت تسهیل شود.

سرمایه‌گذاری در نیروگاه هنگام

وی ادامه داد: در حوزه انرژی به‌علت مشکلاتی که دولت در تأمین برق و گاز داشته و دارد، برای رفع این مشکلات، در نیروگاه «هنگام» سرمایه‌گذاری انجام می‌دهیم که با انجام آن تا دو سال آینده مشکلی برای تأمین برق نداشته باشیم. برای تأمین گاز هم فولاد مبارکه برخی پروژه‌های سرمایه‌گذاری در حوزه تأمین گاز انجام داده است تا در سال‌های آتی فولاد مبارکه و زیرمجموعه‌های آن گاز را به‌صورت پایدار دریافت کنند.

معروفخانی سرمایه انسانی را بزرگ‌ترین سرمایه فولاد هرمزگان دانست و ادامه داد: امسال به نخستین شرکت فولادی تبدیل شدیم که برای کارگران پیمانی و رسمی خود، صندوق درمان کارگران را افتتاح کرده است. با افتتاح این صندوق در صورت ابتلای کارگران به بیماری، تمام هزینه‌های درمان به آنها پرداخت خواهد شد.

ارتباط با دانش‌بنیان‌ها

مدیرعامل فولاد هرمزگان در پاسخ به سؤالی درباره سطح ارتباط این شرکت با دانشگاه‌ها عنوان کرد: فولاد هرمزگان در ارتباط با دانشگاه‌های معتبر کشور پیشتاز است و در حوزه دانش‌بنیان جزو شرکت‌های پیشرو بوده است.

در همین راستا با ۱۴ شرکت دانش‌بنیان ارتباط مستقیم داریم تا بتوانیم برخی از مشکلات تولید فولاد را به‌صورت علمی و کاملا داخلی برطرف کنیم. بومی‌سازی همواره برای ما در اولویت بوده است و به دنبال داخلی کردن تجهیزات و علوم روز دنیا بوده‌ایم.

اعتقاد ما بر این است که با توجه به نخبگان جوان کشور و استفاده از دانش روز می‌توان با تحریم‌های ظالمانه‌ای که علیه ایران وضع شده است، مقابله کرد. با توجه به این دیدگاه بسیار خوب عمل کرده‌ایم.

توسعه فولاد هرمزگان

وی با اشاره به آغاز عملیات احداث طرح‌های توسعه‌ای در فولاد هرمزگان ادامه داد: بعد از سال‌هایی که از تأسیس فولاد هرمزگان می‌گذرد برای نخستین بار، بهمن سال گذشته آغاز عملیات احداث طرح بزرگ احیای مستقیم یک‌میلیون و ۷۲۰ هزارتنی سیمین هرمز و طرح ۹۰۰ هزار تنی احیا مستقیم فولاد هرمزگان، مخازن ذخیره آهن اسفنجی ۳۰ هزارتنی و کارخانه تولید اکسیژن را آغاز کردیم که امیدواریم در کوتاه‌ترین زمان ممکن به بهره‌برداری برسند.

امسال نیز دو طرح جدید، افزایش ظرفیت از یک‌میلیون و ۵۰۰ هزار تن به ۳ میلیون و ۲۰۰ هزار و پروژه تولید نورد در دستورکار قرار دارد که به‌زودی آغاز عملیات احداث آنها نیز اعلام خواهند شد. این پروژه‌ها از فناوری‌های روز دنیا برخوردار خواهند بود.

معروفخانی به صادرات‌محور بودن شرکت فولاد هرمزگان پرداخت و اظهار کرد: همان‌گونه که مستحضرید فولاد هرمزگان صادرات‌محور است. این شرکت در کنار آب‌های آزاد بنا شده است. از محل تولید فولاد تا بندرگاه و محل بارگیری، کمتر از ۵ کیلومتر فاصله وجود دارد. همین مزیت‌ها ما را ملزم می‌کند تا تولید را افزایش داده و به‌تبع آن صادرات را رونق ببخشیم. امسال با وجود تمام مشکلات موجود در حوزه انرژی، توانسته‌ایم ۷ درصد افزایش تولید نسبت به سال گذشته را در کارنامه خود ثبت کنیم و امیدواریم تا پایان سال روند صعودی را حفظ کنیم.

شرکت فولاد هرمزگان در سال ۱۳۸۷ در زمینی به مساحت ۹۵ کیلومترمربع در استان هرمزگان و در ۱۳ کیلومتری بندرعباس احداث شده است. این کارخانه ظرفیت اسمی ۱.۵ میلیون تن اسلب را داراست که با اجرای طرح‌های توسعه‌ای به ۳ میلیون و ۲۰۰ هزار تن خواهد رسید. این شرکت دارای یکی از پیشرفته‌ترین کارخانه‌های تولید فولاد در کشور است و با مزیت‌های خاصی که نسبت به دیگر شرکت‌های فولادی دارد، می‌تواند به یکی از کلیدی‌ترین فولادسازان ایران در سال‌های آینده تبدیل شود. نزدیکی به آب‌های آزاد برای صادرات بیشتر و آسان‌تر با هزینه‌های حمل‌ونقلی کمتر یکی از مهم‌ترین مزیت‌هاست.

یادداشت

صنعت فولاد نیازمند نگرش ملی

آنوش رحام
فعال صنعت فولاد

بخشی‌نگری سیاست‌گذاران یکی از بزرگ‌ترین چالش‌هایی است که در طول دهه‌های اخیر، عملکرد صنعت فولاد کشور را تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهد. این بخشی‌نگری از قیمت‌گذاری آغاز می‌شود و تا تخصیص یارانه، اعطای حمایت‌های دولتی و همچنین در سایر حوزه‌های تصمیم‌گیری ادامه می‌یابد.

در طول سال‌های گذشته، راهکارهای ناکارآمد متفاوتی برای قیمت‌گذاری در زنجیره فولاد اتخاذ شده، اما در عمل هیچ‌کدام از این سیاست‌ها، آن‌قدرها هم نتیجه‌بخش نبوده‌اند، در واقع همچنان شاهد گرانفروشی فولاد میانی در بازار داخلی هستیم. این در حالی است که صنایع یادشده عموما مواد اولیه خود را با بهای ارزانی خریداری می‌کنند. سرمایه‌گذاری قابل‌توجه دولت در حلقه‌های میانی زنجیره فولاد یکی از مهم‌ترین دلایلی است که شاهد بروز چنین بی‌نظمی‌هایی در زنجیره فولاد کشور هستیم، در حقیقت سیاست‌گذاری دولت به حمایت از برخی تولیدکنندگان معطوف است.

یکجانبه‌نگری دولت در برخورد با زنجیره آهن و فولاد از آنجا نشات می‌گیرد که به صنعت فولاد به دید منافع ملی نگاه نمی‌شود. این در حالی است که توسعه و تکمیل زنجیره فولاد کشور می‌تواند سهمی بسزا در ارزش‌آفرینی، توسعه روزافزون اقتصاد و همچنین اشتغالزایی ایفا کند، بنابراین توسعه صنعت فولاد به توسعه زیرساخت‌های اقتصادی کشور منتهی می‌شود. سیاست‌های دخالت‌گرایانه دولت در فرآیند عرضه و تقاضای محصولات نیز جریان دارد. با این وجود، تنظیم بازار دستوری نه‌تنها مشکلی را مرتفع نمی‌کند، بلکه بر بار مشکلات این صنعت می‌افزاید؛ در نهایت نیز محصولات نهایی با بهای منطقی در اختیار مصرف‌کنندگان قرار نمی‌گیرد.

در ادامه لازم است،تاکید کنیم که صنایع تکمیلی این زنجیره با چالش‌های مضاعفی روبه‌رو هستند، از جمله آنکه تامین مواد اولیه این صنایع نیز با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو است. این چالش‌ها خود از نبود توازن در زنجیره فولاد و همچنین سیاست‌گذاری غلط در این زنجیره نشات می‌گیرد، در چنین شرایطی لطمات غیرقابل‌جبرانی به این صنعتگران تحمیل می‌شود، این در حالی است که در حلقه‌های انتهایی این زنجیره بخش خصوصی فعالیت می‌کند، البته این آسیب در نهایت به اقتصاد کشور نیز تحمیل خواهد شد، چرا که بسیاری از این صنایع، توان تولید و ادامه فعالیت خود را از دست خواهند داد. تعطیلی هر واحد تولیدی به‌منزله از میان رفتن فرصت‌های شغلی مستقیم و غیرمستقیم در کشور است. علاوه بر این، با کاهش تولید و صادرات، اقتصاد در سطح کلان نیز آسیب می‌بیند. بی‌توجهی دولت به توسعه همگون و پایدار زنجیره فولاد تنها به حلقه‌های انتهایی این زنجیره اختصاص ندارد، بلکه شاهد مشکلات جدی در حلقه‌های ابتدایی این زنجیره نیز هستیم. همان‌طور که در سال‌های گذشته، سرمایه محدودی جذب حلقه‌های ابتدایی این زنجیره یعنی بخش اکتشاف و استخراج شده است. همین بی‌توجهی نیز در عمل، روند توسعه این صنعت را در آینده با دورنمای تاریکی روبه‌رو کرده است یا به‌بیانی دیگر، تامین مواد اولیه در سال‌های آتی به مشکلی جدی برای این صنعت بدل خواهد شد. از مجموع موارد یادشده، می‌توان این‌طور نتیجه گرفت که موضوعاتی همچون ارزش‌افزایی و اشتغالزایی تنها در حد شعار و حرف اهمیت دارند و در سیاست‌گذاری تولید موردتوجه قرار نمی‌گیرند.

ایران در سال‌های گذشته توانسته در رتبه دهم فولادسازی دنیا قرار گیرد، با این وجود در حوزه رقابت‌پذیری و تولید محصولات نهایی و پیشرفته بسیار عقب مانده‌ایم. یکی از دلایل توسعه فولاد میانی، بهره‌مندی تولیدکنندگان از امتیازات داخلی است. بخش میانی زنجیره فولاد یعنی تولید شمش و حتی برخی مقاطع فولادی، با تکیه بر تخصیص یارانه شکل گرفته و توسعه یافته‌اند. به بیان دیگر، اصل بنای صنعت فولاد کشور ما برپایه همین منابع انرژی و معدنی بنا شده و همین موضوع چالش‌ساز است. علاوه بر این، صنعت فولاد با تکیه بر سرمایه ملی، توان حضور در بازار جهانی را دارد، چنانچه نرخ نهاده‌های تولید و انرژی و نیروی انسانی این صنایع، واقعی شود، مزیت‌های تولید در این بخش از میان می‌رود.

روزگار معدن

معدن

۴ شنبه
• ۳ دی ۱۴۰۱
• ۲۹ جمادی‌الاول ۱۴۴۴
• ۲۴ دسامبر ۲۰۲۲
• سال پنجم • شماره ۹۸۷

یادداشت

تقویت ساختار معدن به دست تشکل‌ها

حبیب‌الله ترشیزیان
رئیس سازمان نظام‌مهندسی خراسان‌رضوی

تـا امروز تعامل تشـکل‌های بخش معدن با مجلس یـا وزارتخانـه چندان قـوی نبوده و اگـر به‌فرض در موردی نظرخواهی هم شـده است، در نهایت دوستان در دولـت و مجلـس نظر خود را اعمـال کرده‌اند، اما به‌گمـان من، حال که موضـوع تفکیک وزارت صمت برای مدت‌زمان نامعلومی مسکوت گذاشته شده است، باید این وزارتخانه، ساختارهای خود را در بخش معدن کمـی قوی‌تـر کند و بیش‌ازپیش تشـکل‌های بخش خصوصی مثل نظام‌مهندسـی معـدن، خانه معدن و انجمن‌هـای تخصصـی را به بازی بگیـرد و از نظرات مشورتی آنها استفاده کند. این تنها راهکاری است که شاید بخش معدن را از نظر سیستمی و اداری تقویت کند. تشـکل‌های معدنی که در کشـور ایجاد شده‌اند، از قـدرت، اعتبـار و توان اجرایی مناسـبی برخوردار هسـتند. به‌عنوان‌مثـال، می‌توان به نظام‌مهندسـی معـدن بـا بیش از ۴۲ هزار عضو از سراسـر کشـور یا خانه‌معـدن که از معدنکاران باتجربه تشـکیل شـده اسـت و در همه استان‌ها دفتر دارد، اشاره کرد. علاوه بر ایـن، انجمن‌های تخصصی مواد معدنی گوناگون و اتاق بازرگانی و صنایع و معادن هم داریم، به‌این‌ترتیب مشـکلی در زمینه تشکل‌های بخش خصوصی وجود نـدارد، اما موضوع این اسـت که باید آنهـا را به بازی گرفت و از نظرات تخصصی و کارشناسی آنها در جای خود اسـتفاده مطلوب کرد. حوزه معدن با چالش‌های زیادی روبه‌رو اسـت که تشکل‌ها می‌توانند برای حل آن بـه وزارتخانه کمک کننـد. یکی از مهم‌ترین آنها، موضوع حقوق دولتی اسـت، البته خبرهای خوبی در ایـن زمینه در راه اسـت و انتظار مـی‌رود به‌زودی از سـوی مسـئولان وزارت صمت اعلام شـود. لب کلام این است که با همکاری سازمان نظام‌مهندسی معدن قرار اسـت شـیوه تعیین حقوق دولتی برای تک‌تک معـادن به‌صورت قانونمندتـر و دقیق‌تر انجام گیرد تا هـم برای معدنکار و بهره‌بردار، عادلانه باشـد و هم از بیت‌المال و انفال صیانت شـود. علاوه بر این، سازمان نظام‌مهندسـی معدن می‌توانـد در بحث‌های نظارت و ایمنـی در معادن که موضوع بسـیار مهمی اسـت، به‌عنوان یک بازوی اجرایی کمک شایانی به وزارتخانه داشـته باشد و خوشـبختانه وزارتخانه هم حرکت در این مسـیر را شـروع کرده اسـت. در حال حاضر، هم وزیر و هم معاون معدنی می‌گویند که مشـکل واردات ماشـین‌آلات حل شده اسـت، البته به‌نظر من، هنوز برای اظهارنظر خیلی زود است، چون از بخشنامه‌های جدیدی که صادرشـده، مدت‌زمان زیادی نگذشـته اسـت. به‌هرحال این بخشـنامه‌ها روی کاغذ مثبت و کارآ است. نقطه امیدبخش دیگر این است که تا حدود زیادی به اسـتان‌ها تفویض‌اختیار شده و به قول دکتر مهدی حمیدی، سرپرسـت دفتر بهره‌برداری معادن وزارت صمت، امضاهای طلایی حذف شـده اسـت تا کار به‌صورت سیستماتیک‌تر و قانونمندتر انجام شود. امیدواریم که در اجرا هم مشکلی نداشته باشد و منابع ارزی آن هـم تامین شـود تا نتایـج مثبت آن کم‌کم به‌چشم بیاید. یکی دیگر از مواردی که به‌نظر می‌آید، تصمیم‌گیران دولتی باید با مشـورت تشکل‌ها تکلیف آن را روشن کنند، موضوع خام‌فروشی است. اگر اصرار بر این اسـت که هیچ ماده معدنی نباید به‌صورت خام به‌فروش برود، باید از دولت و مجلس پرسید، چرا بعد از ۱۱۰ سال از زمان اکتشاف و استخراج نفت در کشور، هنوز نفت به‌صورت خام به‌فروش می‌رود و چرا بعد از این‌همه سال، زنجیره ارزش‌افزوده نفت تکمیل نشده اسـت؟ وقتی از ابتدا دولت متولی بخش نفت کشـور بوده، امروزه و بعد از گذشـت بیش از یک قرن، نباید حتی یک قطره نفت خام صادر شـود. چرا همه تحقق تمامی این شـعارها را از بخش خصوصی می‌خواهند؟ البتـه فعالان حوزه معدن بر این باور هسـتند که اگر در داخل کشـور نیازی وجود داشته باشد، نباید ماده معدنی را به‌صورت خام صادر کرد، البته به ۲ شـرط. اول این است که دولت امکاناتی فراهم کند تا اگر کسی خواست کارخانه احداث و زنجیر تولید را تکمیل کند، قادر به انجام این کار باشـد. در شرایط فعلی که حتی ماشـین‌آلات سـاده معدنی هم بااین‌همه پیچیدگی و دردسـر تامین می‌شـود، چطور انتظـار می‌رود که معدنکاری که از بنیه مالی قوی هم برخوردار نیسـت، به‌دنبـال فـرآوری بـرود؟ شـرط دوم این اسـت که کارخانه‌های فرآوری باید مواد معدنی را به نرخ جهانی بخرند. وقتی فولادسازان ما، تولیدات خود را با قیمت جهانی صادر می‌کنند، می‌توانند سـنگ‌آهن را هم با قیمت جهانـی از تولیدکنندگان خریداری کنند. چرا باید یارانه کارخانه‌ها از جیب معدنکار پرداخت شود؟

«روزگارمعدن» بررسی کرد

مصائب استخراج غیرقانونی

عکس: روزگار معدن

گیتا جاودانی

اخبـار ناخوشـایند اضافـه برداشـت معدنـی و برداشـت‌های غیرمجـاز کـم نیسـت، به‌عنـوان مثـال چندی پیـش، فرمانـده انتظامـی هرمزگان از شناسـایی و دسـتگیری عامل برداشـت بیش از ۹۵ هـزار تـن سـنگ‌آهن قاچاق از یـک معدن در شهرسـتان مینـاب خبـر داد. یا فرمانـده انتظامی اسـفراین از توقیف یک دسـتگاه تراکتور فرگوسن حامل ۶ تن و ۲۰ کیلوگرم سـنگ معـدن غیرمجاز خبر داد، اما شـاید یکـی از تاسـفبارترین اخباری که این روزها در این زمینه منتشـر شـد، مربوط به تخریب سـنگ‌نگاره‌های ۹ هزار ساله بر اثر فعالیت پنهانی معادن سیلیس گلپایگان بود. گفته می‌شود فعالیت معادن منطقه غرقاب گلپایگان که قرار است یونسکو آن را به‌عنوان ژئوپارک در آثار جهانی ثبت کند، سـال گذشـته با حکم قضایی متوقف شد، اما گفته می‌شود برخی از این معادن، پنهانی به فعالیت خود ادامه می‌دهنـد و این امر موجب تخریب بیش از پیـش سـنگ‌نگاره‌های گلپایگان شـده اسـت. به‌گزارش معدن‌نامه، معادن سیلیس منطقه در سال ۱۳۸۰ بـدون اخذ اسـتعلام از اداره میراث فرهنگی اسـتان و شهرستان در این منطقه شروع به حفاری و تخریب تعدادی از سنگ‌نگاره‌ها در محوطه معدن کرده‌انـد. گزارش امـروز «روزگارمعـدن» به برخی معدنکاری‌هـای غیرقانونی پرداخته و شـباهت‌ها، تفاوت‌ها و آسـیب‌های اضافه‌برداشـت و برداشـت غیرمجـاز را موردتوجه قـرار داده اسـت. آنچه در پی می‌آید، نظرات احمد جمشیدی و محمدابراهیم برهانـی، ۲ کارشـناس و فعال حوزه معـدن درباره موضوع استخراج غیرقانونی است.

تصرف عدوانی در معدن

محمدابراهیم برهانی ـ کارشناس و فعـال معدن: اضافه برداشـت زمانی اتفـاق می‌افتد که اشـخاص حقیقی یا حقوقی که در محدوده پروانه بهره‌برداری فعالیت دارند، از ظرفیت اسـمی منـدرج در پروانه بهره‌برداری بیشـتر استخراج کنند. به‌عبارت دیگر، فرد مجوز برداشت دارد، اما به ظرفیت آن پایبند نمانده و بیشـتر برداشـت می‌کند. اما برداشـت غیرمجاز چند حالت دارد؛ گاهی شـخص ثالثی اقدام به برداشت غیرمجاز در معدن دارای پروانه بهره‌برداری می‌کند کـه این اقدام نوعی تصرف عدوانی اسـت. بعضـی وقت‌ها فرد متخلف، برداشـت ماده معدنی را محدوده‌ای انجام می‌دهد که فاقد پروانه بهره‌برداری اسـت، این مورد هم باز در قالب تصرف عدوانی گنجانده می‌شـود و هر دو مشمول تبصره ذیل ماده ۱۹ قانون معادن است.

▣ نظارت بر برداشت

طبق قانون، آیین‌نامه، بخشـنامه و دستورالعمل‌های موجود در وزارت صمـت، واحـد بهره‌برداری و نظارت بر فعالیت معادن مسئول نظارت بر این فرآیند است. اعضای این واحد در دوره‌های مختلف باید بازدیدهایی انجام دهند و به این ترتیب، اسـتخراج معدن از نظر اصول فنی، ایمنی و میزان برداشـت در دوره‌های ۳، ۶ و ۱۲ ماهـه کنترل می‌شـود. در ضمـن، بهره‌بردار باید در مجموعـه خود از توان مسـئول فنی بهره گیـرد. اگر بهره‌بردار در پروژه اجرایی مسـئول فنی نداشـته باشد، از دریافت برخی تسـهیلات مانند سوخت یا دیگر خدمات از سازمان‌های صمت اسـتان محـروم می‌شـود. از جمله وظایف مسـئول فنی، ارائه گزارش ماهانه اسـت. وی باید تمام موارد ذکرشـده در فرم‌های وزارت صمت را با هماهنگی سازمان نظام مهندسی تحت‌نظارت داشـته باشـد و گزارش‌های ماهانه خود را در کاداسـتر وزارت صمت ثبت کند.

▣ انواع مجوز برداشت

مجـوز برداشـت به‌صـورت موقت اسـت و در ۲ حالت صادر می‌شـود؛ اول در هنگام اکتشـاف یا در پایان این دوره که مجوز برداشـت محدودی صادر می‌شـود تا تسـت‌های تکنولوژی و آزمایش‌هـای با تناژ بالا انجام گیرد. مورد دوم زمانی اسـت که اکتشاف انجام شده باشد، اما ذخیره ماده معدنی کمتر از حدی است که بخواهند پروانه بهره‌برداری برای آن صادر کنند، در این صورت با مجوز برداشت، می‌توان عملیات استخراج را انجام داد.

▣ آسیب‌های محیط‌زیستی

وقتی برداشـت به‌صورت غیرقانونی انجام می‌شود، نظارتی بر آن انجام نمی‌گیرد و به‌طورمعمول دسـتگاه نظارت که سازمان صمت اسـتان و مسـئول فنی پروژه اسـت، در جریان آن قرار ندارنـد. در این باره چون نظارتی در کار نیسـت، معمولا اصول فنی رعایت نمی‌شود و به‌این‌ترتیب به ذخیره معدن آسیب وارد می‌شـود. دیگر اینکه بهره‌بردار غیر قانونی به‌طورمعمول ذخایر خـوب و اقتصادی را برداشـت می‌کند و به این ترتیب ذخایری کـه در عمق وجـود دارد و هزینه باطله‌برداری آن زیاد اسـت، به‌جا می‌ماند. مورد دیگری که به محیط‌زیسـت و منابع طبیعی آسـیب می‌رسـاند، فعالیت بدون مجوز این بهره‌برداران است. در ایـن حالـت، چون، طبق ماده ۲۴ مجوز اخذ نشـده اسـت، احتمـال آن می‌رود که بهره‌برداری در مناطق ممنوعه یا دارای محدودیت منابع‌طبیعی و محیط‌زیسـتی انجام گیرد و آسـیب زیادی به منطقه، چه از نظر زیست‌محیطی و منابع‌طبیعی و چه از نظر میراث فرهنگی وارد کند.

▣ وظایف اهالی محل

سـاکنان منطقه در صورتی که متوجه شـوند، فرد یا افرادی بدون مجوز بهره‌برداری، اقدام به استخراج ماده معدنی کرده‌اند و فعالیت غیرمجاز دارند، می‌توانند به متولی امر، یعنی سازمان صمت اسـتان یا منابع طبیعی منطقه اطلاع دهند تا جلوی این استخراج غیرقانونی به‌شکل قانونی گرفته شود. لازم است،توجه داشـته باشـیم که افراد اجازه ندارند خود در این زمینه دخالت کنند، زیرا شـاید بر اثر سـوءتفاهم برای معدنی که دارای مجوز بهره‌برداری اسـت، مشـکلاتی ایجاد کنند کـه مصداق تعارض محلی اسـت. همچنین ناظران وزارتخانه به‌صورت دوره‌ای باید معـادن را موردبازدید قرار دهنـد و از نظر فنی، ایمنی و میزان برداشت آن را کنترل کنند.

▣ سنجش تخلف

در سـال‌های اخیـر، معادن ملزم شـده‌اند به‌صورت مرتب و دوره‌ای، اقدام به نقشه‌برداری کنند، به این ترتیب، تفاضل احجام این نقشـه‌ها، میزان استخراج انجام‌گرفته را نشان می‌دهد. این تفاوت باتوجه به حجم و تناژ سنگرهای دپو ماده معدنی و سنگر دپوی باطله کاملا می‌توان محاسبه را انجام داد و میزان استخراج در هـر دوره را کنتـرل کرد. در زمینـه معادنی که دارای مجوز هسـتند، چه در مرحله اکتشـاف و چه در مرحله بهره‌برداری، کاملا از سـوی مسـئولان فنی سازمان نظام مهندسی و ناظران وزارت صمـت کنتـرل می‌شـوند و قوانین و دسـتورالعمل‌ها و بخشنامه‌ها کمابیش کامل است. برای ساماندهی و بهره‌برداری بالاتر کافی اسـت نظارت‌ها و گزارش‌های مسئولان فنی با دقت بیشتری تهیه و بروزرسانی شود که کنترل بهتری انجام بشود.

برداشت غیرمجاز یا اضافه برداشت

احمد جمشیدی ـ استاد دانشگاه و فعال معدن:

هـم اضافه برداشـت و هم برداشـت غیرمجاز هردو خسـارت‌بار اسـت، اما فرآیند اضافه برداشـت به‌نسـبت کنترل‌شـده‌تر از برداشـت غیرمجاز است. زیرا از آنجا که فعالیت معدنکار از ابتدا با نظارت و کنترل آغاز شده، تبعات محیط‌زیستی آن هم کمتر است،اما وقتی هر جایی و هر فردی بدون نظارت و به‌صورت غیرحرفه‌ای مواد معدنی را برداشت کند، می‌تواند آسیب‌های متعددی هم به توپوگرافی و هم انتشار آلاینده غیرکنترل‌شده وارد کند که نه قابل‌شناسایی و نه قابل‌کنترل است.

▣ سقف بهره‌برداری

از آنجایـی کـه معدنـکاری بزرگ‌ترین و بیشـترین میزان تخریـب را بر محیط‌زیسـت وارد می‌کند، علـت اصلی تعیین سقف بهره‌برداری از نظر محیط‌زیستی این است که تخریب و تبعات معدنکاری در فازهای مختلف کنترل‌شـده‌تر باشد، زیرا اگر قرار باشد، مجوز برداشت همه آنچه امکان‌پذیر است، صادر شود، دیگر اثری از اکوسیستم باقی نمی‌ماند. بنابراین با صدور مجوز برداشت محدود تا حدی آسیب‌های بزرگ از جمله تغییر جلوه بصری و نابودی توپوگرافی کنترل شود.

▣ کنترل اضافه برداشت

معمولا باید از سـوی ناظران وزارت صمت کنترل شـود، اما تا جایی که من می‌دانم بازرسـی خاصی انجام نمی‌گیرد. البته پیـش از آنکـه وزارت صمت مجوز بهره‌بـرداری صادر کند، از معدنـکار می‌خواهـد که به‌طورحتـم گـزارش ارزیابی اثرات محیط‌زیسـتی یا EIA داشته باشد. یکی از نخستین کارهایی کـه برای تهیه گزارش EIA انجام می‌شـود، این اسـت که از معدنکار خواسته می‌شود، میزان مصرف انرژی و مجوزهای آن را تعییـن کند. برای مثال معدنـکار باتوجه به فرآیندهایی که د تولید طی می‌کند، باید میزان مصرف آب را مشـخص کند و اینکه مجوز آب را از کجا گرفته است و آن را چگونه می‌خواهد تامین کند؟

به‌عنوان مثال، اگر قرار اسـت از چاه برداشت کند، مجوز آن از کجا است، اگر قرار است، منتقل کند یا خرید و فروش انجام دهد، از چه مسیری، با چه مجوزی و به چه صورتی قرار است، منتقل شـود. برای سـایر منابع انرژی از جمله برق، گاز و... هم به‌همیـن ترتیـب، باید مجوزها، میزان مصرف و محل تامین از سـوی معدنکار به گروهی کـه دارد، کار مطالعات EIA انجام می‌دهـد، اعلام شـود. اما این اعداد جزو اظهارات اولیه اسـت و مـا به‌طورمعمـول کنترل و پایش پیوسـته در طول عملیات معدنکاری نداریم، مگر اینکه مشـکلی پیش بیاید، اعتراضی از سوی ساکنان محلی انجام گیرد یا از طریق بازرسی‌های گاه و بیگاه، موضوع روشـن شـود و در غیر این صورت، در این حوزه پایـش آنلاین یا پیوسـته‌ای انجام نمی‌شـود و به‌همین دلیل اسـت که فرصتی برای اضافه‌برداشـت و تخلفاتی از این دست فراهم می‌شود.

▣ راهکارهای کنترلی

از سال ۹۵ به این سو، گرایشی با عنوان معدن و محیط‌زیست در مقطع کارشناسی‌ارشـد پذیرش دانشـجو داشـته است و احتمال می‌رود از سـال آینده مقطع دکترای آن هم راه‌اندازی شـود. دانشـجویانی که در این حوزه فارغ‌التحصیل می‌شوند، هم مبانی معدنکاری و هم مبانی محیط‌زیسـت را بلد هستند. پیشـنهاد ما این اسـت که این افراد که از هـر دو این حوزه‌ها سررشـته دارند، به‌عنوان ناظر در معادن مشـغول کار بشوند و البته باید مسئله انتفاع مالی و اینکه قرار است حقوق خود را از معدنکار دریافت کند یا ارگان دولتی، به‌نوعی باشد که استقلال تیم ناظر حفظ شـود و فعالیت آنها تحت‌تاثیر این موضوع قرار نگیرد. به این ترتیب، بخش زیادی از مشکلات مربوط به معادن قابل‌کنترل اسـت، یعنـی دیگر صبر نخواهیم کـرد که اثرات به‌حداکثر ممکن برسد و صدمات جبران‌ناپذیر شود.

▣ مسئولیت اجتماعی

بهترین کار برای کنترل برداشت غیرقانونی، توجه معادن به موضوع مسـئولیت اجتماعی است. به‌عبارت دیگر، معدنکاران بایـد چنـد اقـدام را در رأس برنامه‌های مربوط به مسـئولیت اجتماعـی خـود انجام دهنـد. اول اینکه موضـوع آموزش به سـاکنان را جدی بگیرند و آنان را درباره تبعات مثبت و منفی معدنـکاری آگاه کننـد و به آنها اطمینان‌خاطر داده شـود که به مردم و سـاکنان محلی از منافـع اقتصادی معدن برخوردار خواهند شد. البته منظور این نیست که معدنکار پرداخت مالی به سـاکنان داشته باشـد، بلکه باید امکاناتی مانند زیرساخت جاده فراهم شـود یا درمانگاهی احـداث یا آن را تجهیز کنند، زیرساخت‌های آموزشی فراهم کنند و... . چون معدنکاری محل سکونت بومیان را دستخوش تغییر و تحول می‌کند، باید به‌گونه دیگـری آن را جبـران کنـد تا حس همدلـی و همراهی را در مردم منطقه ایجاد کند و به این ترتیب جلوی موضوعاتی مانند برداشت غیرقانونی به‌حداقل ممکن برسد. در کنار این مسئله، باید الزامات قانونی برای برخورد با این آسـیب‌ها پیش‌بینی و اجرایی شود.

سخن پایانی

برداشت غیرمجاز یا اضافه‌برداشت شاید به ۲ مفهوم جداگانه اشـاره کند، اما آسـیب‌های هردو مشابه هم است و باتوجه به اینکه معدن جزو انفال و حق یکایک اهالی یک کشـور است، بایـد نظـارت بیشـتری در این باره انجام شـود تـا علاوه بر جلوگیری از آسـیب‌های محیط‌زیستی و فرهنگی، ثروت ملی پایمال نشود.

مس شهربابک به شورای پژوهشی ایمیدرو پیوست

در گردهمایی نوآوری و فناوری «مسـینو» شرکت ملی مس در مجتمع مس شـهربابک با امضای تفاهمنامه‌ای به شورای پژوهشی سازمان ایمیدرو پیوست.

به گزارش مس پرس، این تفاهمنامه با حضور رئیس انجمن مس ایران، مدیران مجتمع مس شـهربابک و شـرکت‌های دانش‌بنیان فی‌مابیـن مدیریت آموزش، پژوهش و فنـاوری ایمیدرو و مجتمع مس شهربابک منعقد شـد. بر اساس این تفاهمنامه، همکاری‌های دو جانبه درخصوص احصا نیازهای فناورانه و ایده‌های ارزش آفرین در بخش‌هـای مرتبط با معادن مـس و صنایع آن همچنین تبادل اطلاعات در خصوص آخرین دسـتاوردهای پژوهشی حوزه مس با حفظ حقوق مادی و معنوی طرفین توسـعه خواهد یافت. در ادامه غلامرضا ملاطاهـری، مدیر پژوهش و فناوری سـازمان ایمیدرو با اشـاره به رویکرد استفاده از ظرفیت شرکت‌های صنعتی به منظور انجام پروژه‌ها به‌صورت هماهنگ و تاسیس شورای پژوهش سازمان ایمیدرو، اظهارکرد: خروجی ظرفیت ایجاد شـده برای هم اندیشی و همگرایـی، اجـرای چندین پروژه بزرگ و ایجـاد تفاهمنامه بین شرکت‌ها به منظور اشـتراک‌گذاری داده‌ها و اطلاعات است. بهرام شکوری، دبیر انجمن مس ایران نیز در این جلسه با ارائه گزارشی از

فعالیت‌های پژوهشـی شرکت‌های دانش‌بنیان و نقش آنها در ایجاد صرفه اقتصادی در فرآیند تولید، به بررسـی موارد موثر بر افزایش تولید و کاهش هزینه‌ها پرداخت. یاورزاده، کارشـناس ارشـد امور تحقیق و توسعه مجتمع مس شهربابک نیز با مروری بر فعالیت‌های صورت گرفته این مجموعه، گزارشـی از پروژه‌های شاخص مجتمع طی سـال‌های اخیر ارائه کرد. تعدادی از شـرکت‌های دانش‌بنیان نظیردیده رایان صنعتی اصفهان، کانی گسـتر ماد و بنیان فرآورش پارسـه در این جلسـه، از فعالیت‌های خود در زمینه نوآوری برای حاضرین گزارشی را ارائه و طرح‌های خود را تشریح کردند.

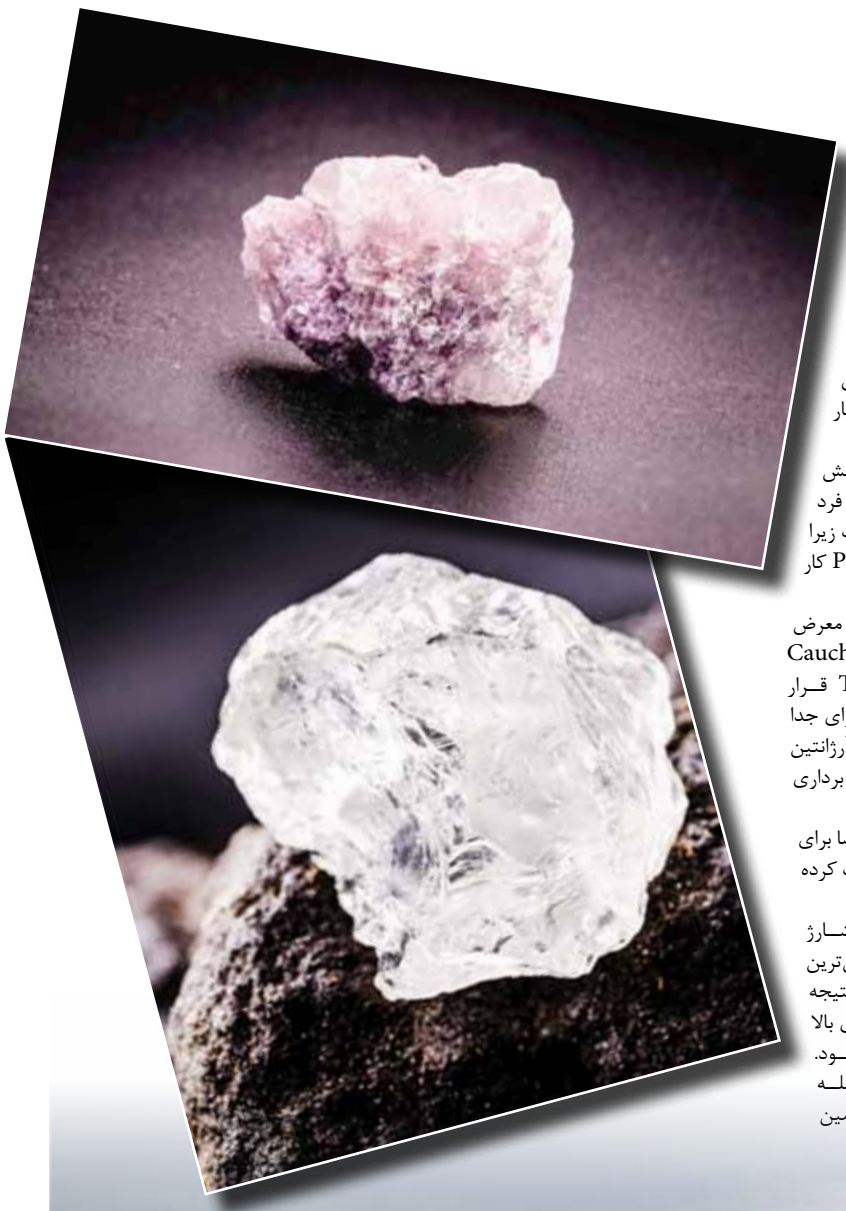
ساخت ماشین‌آلات معدنی در دستور کار ایمیدرو

معـاون وزیـر صمت گفت: متأسـفانه در حوزه تأمین دسـتگاه حفاری و آموزش آن مشـکلاتی وجود داشت که در دو سـال گذشته اقداماتی توسط سازمان ایمیدرو صورت گرفت و این مشـکلات تا حدودی برطرف شـد. وجیـه الله جعفـری در گفت‌وگـو بـا فولادبـان با بیان اینکـه اکتشـاف معـادن در ایران ریسـک بالایی دارد، مطـرح کـرد: برای اکتشـاف معـادن، ابتدا شناسـایی و پی‌جویـی معـدن صـورت می‌گیـرد و پـس از آن متناسـب با ذخایر کشف شـده، حفاری خشکی شروع می‌شـود. وی با بیان اینکه شـرکت‌های بزرگ فولادی نسـبت به واردات دسـتگاه‌های حفاری اقـدام کردند، اظهارکرد: متأسـفانه در حوزه تأمین دسـتگاه حفاری و آموزش آن مشکلاتی وجود داشت که در دو سال گذشته اقداماتی توسط سازمان ایمیدرو صورت گرفت و توانست تا حدودی این مشکلات را برطرف کند. به گفته جعفری، ایمیدرو در حال پیگیری برای ساخت ماشین‌آلات معدنی توسـط شـرکت‌های دانش‌بنیان در داخل کشور است. رئیس هیات عامل سازمان ایمیدرو با اشاره به اینکه بازار شـرکت‌های دانش‌بنیان حوزه معادن به سرمایه‌گذاری نیـاز دارد، گفت: این سـازمان از طریق اختیارات قانونی کـه دارد، آموزش‌هـای مختلفـی را در حوزه حفاری در دو سـال گذشته شـروع کرده است. همچنین ایمینو را که زیرمجموعه‌ای دانش‌بنیان از سـازمان ایمیدرو است، درخواست کسانی که ایده، طراحی یا دانش جدیدی در حوزه زنجیره معدن و صنایع معدنی دارند، انتخاب کرده و بـه مدت ۶ ماه از آنها حمایـت مالی می‌کند تا بتوانند طرح خود را در این حوزه گسترش دهند.

«روزگارمعدن» گزارش می‌دهد

توسعه فعالیت «لیتیوم» امریکا

گروه معدن

لیتیوم امریکا به قرارداد خرید ۲۲۷ میلیون دلاری برای Arena Minerals رسید.

به گزارش «روزگارمعدن»، این قرارداد ۲۲۷ میلیون دلار باعث می‌شود که سهامداران Arena حدود ۵.۷ درصد از سهام لیتیوم امریکا را در اختیار داشته باشند.

لیتیوم امریکا (Lithium Americas) موافقت کرده است که تمام سهام مشترک منتشر شده و باقیمانده موجود در Arena Minerals مستقر در کانادا را به ارزش ۲۲۷ میلیون دلار خریداری کند.

طبق شرایط توافق شده، سهامداران Arena به میزان ۰.۰۲۲۶ از سهام مشترک لیتیوم امریکا را برای هر سهمی که در این شرکت نگهداری می‌شود، دریافت خواهند کرد.

این معامله باعث می‌شود که سهامداران Arena حدود ۵.۷ درصد از سهام لیتیوم امریکا را در اختیار داشته باشند. این پروژه در انتظار مجوز قانونی است و انتظار می‌رود در سه ماهه سوم سال ۲۰۲۳ تکمیل شود.

لیتیوم امریکا اعلام کرده است که این معامله پروژه Pastos Grandes و Sal de la Puna را در حوزه Pastos Grandes ترکیب می‌کند، بنابراین فرصت‌های توسعه در این محدوده گسترده می‌شود.

جاناتان ایوانز، مدیرعامل و رئیس شرکت لیتیوم امریکا گفت: «این تراکنش حوزه بسیار بالقوه Pastos Grandes را تحکیم می‌کند و فرصتی هیجان انگیز برای لیتیوم امریکا و یک شرکت کانادایی ثبت‌شده ایجاد می‌کند تا رشد فزاینده‌ای را در یکی از مهم‌ترین مناطق تولیدکننده لیتیوم جهان اضافه کند.

وی ادامه می‌دهد: هم افزایی قابل توجه بین دو پروژه ما و درک بهتر حوزه، ما را قادر می‌سازد تا برنامه‌ریزی توسعه را پیش ببریم و رشد خود را در آرژانتین به حداکثر برسانیم.

«زمان بندی معامله با برنامه اعلام شده قبلی شرکت برای جدا شدن به دو شرکت عمومی در سال ۲۰۲۳ مطابقت دارد، با فعالیت‌های توسعه پروژه قابل توجهی که در اوایل سال آینده در هر دو کسب و کار انتظار می‌رود.»

ویل رندال، رئیس و مدیرعامل Arena گفت: «این تراکنش به سهامداران Arena نشان دهنده یک فرصت منحصر به فرد برای مشارکت در توسعه یک پروژه بزرگتر و یکپارچه است زیرا ما با تیم لیتیوم امریکا برای پیشبرد Pastos Grandes کار می‌کنیم.

«علاوه بر این، این تراکنش به سهامداران Arena در معرض قرار گرفتن در سطح جهانی و پروژه کوتاه مدت Cauchari-Olaroz و پروژه توسعه پیشرفته Thacker Pass قرار می‌گیرد.» ماه گذشته، لیتیوم امریکا از طرح هایی برای جدا کردن واحدهای تجاری خود در امریکای شمالی و آرژانتین به دو شرکت عمومی مستقل تا پایان سال آینده پرده برداری کرد.

گسترش تولید خودروهای برقی در جهان میزان تقاضا برای لیتیوم را افزایش داده و به نوعی بازار این محصول را جذاب کرده است.

لیتیوم یکی از اجزای مهم در باتری‌های قابل شارژ است. قیمت‌های بازار در سال گذشته به دنبال پایین‌ترین سطوح چندساله اخیر در سال ۲۰۲۰ افزایش یافت. در نتیجه این کالا وارد چرخه صعودی جدیدی شد که با تقاضای بالا برای باتری‌های خودروهای الکتریکی پشتیبانی می‌شود. این امر از روند صعودی نرخ در گروه لیتیوم، از جمله سطوح فنی، پایه باتری و مواد اولیه کنسانتره اسپادومین حمایت کرد.

تداوم رکود در بازار فولاد چین

تولید فولاد خام چین در دسامبر به روند کاهشی ادامه داد و تولید سال ۲۰۲۲ را برای دومین سال متوالی نزولی خواهد کرد. به گفته فعالان بازار فولاد، رکود بخش ساخت‌وساز املاک چین در چند ماه گذشته و اخیرا افزایش سریع موارد ابتلا به کرونا به کاهش تقاضای فولاد تداوم بخشیده، روندی که در دسامبر ادامه خواهد داشت و تا ژانویه ۲۰۲۳ هم به بازار سرایت خواهد کرد.

به گزارش فولاد ایران، آمار تولید فولاد چین در ۱۰ روز نخست دسامبر ۲.۴۶۲ میلیون تن بود که ۰.۹ درصد نسبت به تولید روزانه نوامبر و ۱۱.۵ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل افت داشت. پیش‌بینی‌شده تولید فولاد چین در مجموع برای سال ۲۰۲۲ تا ۲.۳ درصد نسبت به ۲۰۲۱ کاهش یابد و به ۱.۰۱۱ میلیارد تن برسد.

جو بازار اخیرا بهبودیافته چراکه دولت چین به طور کامل سیاست خود را از اهرم کاهشی بخش املاک به تقویت این بخش برای جلوگیری از تشدید بحران بدهی تغییر داده است. اما بعید است فروش خانه یا ساخت خانه‌های جدید به دلیل توقف درآمد خانوار حداقل در نیمه اول سال ۲۰۲۳ در چین بهبود یابد.

انتظار می‌رود تا پایان دسامبر و در ژانویه تقاضای فولاد در چین باز هم کاهش یابد نه فقط به دلیل عوامل فصلی بلکه موج جدید شیوع کرونا در کل کشور نیز نگران‌کننده است. به نظر برخی اثرات منفی تشدید آمار ابتلا بر تقاضای فولاد تا فوریه هم ادامه خواهد داشت و شاید تقاضای فولاد چین از مارس یا آوریل رو به بهبود برود آن هم با سرعتی کم و تدریجی.

انرژی مصرفی برای تولید فولاد چقدر است؟

امروزه تخمین زده می‌شود که صنعت فولاد جهانی حدود ۲ میلیارد تن سنگ آهن، یک میلیارد تن زغال سنگ متالورژی و ۵۷۵ میلیون تن ضایعات فولادی برای تولید حدود ۱.۷ میلیارد تن فولاد خام استفاده کرده است.

به گزارش معدن نیوز، امروزه تخمین زده می‌شود که صنعت فولاد جهانی حدود ۲ میلیارد تن سنگ آهن، یک میلیارد تن زغال سنگ متالورژی و ۵۷۵ میلیون تن ضایعات فولادی برای تولید حدود ۱.۷ میلیارد تن فولاد خام استفاده کرده است.

فولاد بازیافتی (همچنین به آن فولاد ضایعاتی نیز گفته می‌شود) یکی از مهم‌ترین مواد خام این صنعت است. این فولاد ناشی از سازه‌های تخریب شده و وسایل نقلیه و ماشین‌آلات اسقاطی و همچنین موادی که عملکردشان در فرآیند فولادسازی از دست رفته است. هر کارخانه فولاد یک کارخانه بازیافت است و تمام تولیدات فولادی از قراضه، تا ۱۰۰درصد در کوره قوس الکتریکی (EAF) و تا ۳۰درصد در مسیر کوره بلند (BF) استفاده می‌کند. تمام قراضه هایی که جمع آوری می‌شود بازیافت می‌شوند و نرخ کلی بازیافت امروزه حدود ۸۵ درصد تخمین زده می‌شود. این سطح بالای بازیافت به این معنی است که فضای محدودی برای بهبود وجود دارد. قراضه نقش کلیدی در کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای صنعت و مصرف منابع دارد. هر تن قراضه مورد استفاده برای تولید فولاد از انتشار ۱.۵ تن دی اکسید کربن و مصرف ۱.۴ تن سنگ‌آهن، ۷۴۰ کیلوگرم زغال سنگ و ۱۲۰ کیلوگرم سنگ‌آهک جلوگیری می‌کند. توسعه آینده تولید فولاد مبتنی بر قراضه، به در دسترس بودن قراضه با عیار بالا بستگی دارد.

در حالی که عرضه سنگ آهن می‌تواند با تقاضا منعطف شود، در دسترس بودن قراضه جهانی تابعی از تقاضای فولاد و ایجاد قراضه در پایان عمر محصولات حاوی فولاد است. ظرفیت فولادسازی جهانی از اوایل دهه ۲۰۰۰ یک مرحله از رشد انفجاری را تجربه کرد که عمدتا ناشی از سرمایه‌گذاری در ظرفیت جدید در چین بود.

با متوسط طول عمر محصولات فولادی ۴۰ سال، فولادهای تولیدی در دهه آینده وارد بازار قراضه خواهد شد و امکان کاهش قابل توجه انتشار آلاینده‌های صنعت فولاد را فراهم می‌کند.

▣ سنگ آهن و زغال سنگ متالورژی

سنگ آهن و زغال سنگ متالورژی عمدتا در فرآیند کوره بلند آهن‌سازی استفاده می‌شود. برای این فرآیند، زغال سنگ کک‌سازی به کک تبدیل می‌شود، شکل تقریباً خالص کربن، که به عنوان سوخت اصلی و احیاکننده در کوره بلند استفاده می‌شود. معمولا برای تولید یک تن آهن خام به ۱.۶ تن سنگ آهن و حدود ۴۵۰ کیلوگرم کک نیاز است، آهن خامی که از کوره بلند خارج می‌شود. مقداری از کک را می‌توان با تزریق زغال سنگ پودر شده به کوره بلند جایگزین کرد.

آهن یک ماده معدنی رایج در سطح زمین است. بیشتر سنگ آهن در معادن روباز استرالیا و برزیل استخراج می‌شود و از طریق راه آهن به بنادر اختصاصی حمل می‌شود و سپس به کارخانه‌های فولاد آسیا و اروپا ارسال می‌شود. بر اساس پایگاه داده آمار COMTRADE سازمان ملل متحد، صادرات جهانی سنگ آهن در سال ۲۰۱۷ به حدود ۱.۵ میلیارد تن رسید که دومین حجم تجارت کالا در سطح جهان، پس از صادرات نفت خام جهانی است.

▣ استفاده کارآمد از منابع طبیعی

صنعت فولاد از فناوری‌ها و تکنیک‌های پیشرفته برای افزایش نرخ بازده تولید، کاهش انرژی مورد نیاز خود و تسهیل استفاده از محصولات مشترک استفاده می‌کند. به طور متوسط ۲۰ GJ انرژی به ازای هر تن فولاد خام تولید شده در جهان مصرف می‌شود. کارآمدترین شرکت‌های فولادی از سال ۱۹۶۰ مصرف انرژی خود را در هر تن فولاد حدود ۶۰ درصد کاهش داده‌اند.

روی خط خبر

بهبود نسبی قیمت سنگ‌آهن در چین

آخرین نرخ سنگ‌آهن خلوص ۶۲ درصد وارداتی در چین ۱.۳ دلار رشد داشته به ۱۱۰.۵ دلار هر تن سی اف آر چین رسید. گرچه پس از افت نرخ اخیر بازار کمی بهبود یافته تا تصحیح نرخ داشته باشد؛ ولی پایه‌های بازار تغییری نکرده است.

به گزارش فولاد ایران، تمایل به خرید با توجه به افزایش آمار ابتلا به کرونا چشمگیر نیست. برخی انتظار دارند در ژانویه خرید سنگ‌آهن در چین نسبت به سال قبل کمتر باشد؛ چون برخی کارخانه‌ها در ژانویه برنامه کاهش تولید یا تعمیرات دارند.

وابستگی کامل آلمان به واردات ۱۴ ماده اولیه حیاتی

آلمان به‌شدت به واردات بسیاری از مواد اولیه حیاتی وابسته است و در مورد اغلب آنها برای برآوردن تقاضا به‌طور کامل به کشورهای دیگر متکی است. بیشتر این اتکا نیز به رژیم‌های استبدادی مربوط می‌شود.

به گزارش فولاد ایران، مؤسسه تحقیقاتی DIW سی ماده اولیه را حیاتی اعلام کرده که وابستگی آلمان به واردات را برای ۱۴ مورد از آنها ۱۰۰ درصد خواند. در صورتی که یک کومودیتی ضروری باشد و در معرض افزایش ریسک عرضه نیز قرار گیرد کالای حیاتی در نظر گرفته می‌شود.

روسیه امسال به‌شدت نشان داد که چگونه وابستگی به مواد اولیه می‌تواند توسط رژیم‌های خودکامه به عنوان ابزاری برای فشار سیاسی استفاده شود و این وابستگی چه پیامدهای اقتصادی جدی دارد.

واردات انرژی از روسیه به اروپا از زمان شروع جنگ در اوکراین کاهش یافته و باعث افزایش تورم در آلمان بزرگترین اقتصاد اروپا شده و آن را به سمت تلاش برای یافتن منابع جایگزین سوق داده است.

مطالعات نشان می‌دهد که در مورد عناصر خاکی کمیاب که برای ساخت خودروهای برقی و توربین‌های بادی ضروری هستند، آلمان و کل اتحادیه اروپا بیش از ۹۰ درصد به منابع چینی وابسته‌اند.

آخرین تحولات بازار فولاد چین

آخرین نرخ ورق گرم و سرد در چین در ثبات باقی‌مانده ورق گرم ۵۸۰ دلار و ورق سرد ۶۳۹ دلار هر تن درب کارخانه با ۱۳ درصد مالیات بر ارزش افزوده ثبت شده است. در بورس شانگهای نیز نرخ قرارداد ورق گرم تحویل ژانویه ۵۷۲ دلار است که ۵ دلار افت وزانه داشت.

به گزارش فولاد ایران، بیلت در بازار داخلی ۳ دلار افت روزانه داشته ۵۳۲ دلار هر تن درب کارخانه است. در بورس شانگهای قرارداد میلگرد ۲ دلار رشد روزانه داشته ۵۶۵ دلار هر تن ثبت شد.

جایگاه صنعت سیمان در ایران و جهان

گروه معدن

درحال‌حاضر سیمان در بیش از ۱۵۰ کشور جهان تولید می‌شود. تولید جهانی این محصول بیش از ۴,۰۰۰ میلیون تن است و مصرف سرانه آن چیزی بیش از ۵۲۰ کیلوگرم به ازای هر نفر در سال برآورد می‌شود. کشور چین به تنهایی بیش از نیمی از سیمان جهان را تولید می‌کند.

به گزارش سنا، سیمان ماده‌ای چسبنده است که قابلیت چسبانیدن ذرات به یکدیگر و به وجود آوردن جسم یکپارچه و محکم از ذرات متشکله را دارا است و از ترکیب مصالح آهکی، رس و اکسیدهای معدنی در دمای بالا ساخته می‌شود. به جسم حاصل پس از حرارت دادن، کلینکر می‌گویند و از آسیاب کردن آن به همراه مقدار مناسبی سنگ گچ، سیمان تیپ‌های مختلف حاصل می‌شود. سیمان پرمصرف‌ترین ماده جهان پس از آب و نخستین محصول صنعتی است که با در نظر گرفتن استانداردهای مربوطه تولید شده است. تولید صنعتی سیمان پرتلند از اوایل قرن ۱۹ با کوره‌های دارای ۵ تن ظرفیت در هفته که کاملا شبیه به کوره‌های آهک‌پزی بوده شروع و به مرور هماهنگ با افزایش تقاضا برای این کالای معجزه‌گر، ابداعاتی در ساختمان کوره‌ها و نحوه تولید صورت گرفت. بالاخره با ابداع کوره‌های دوار، قدم عظیمی در جهت پاسخگویی به بازار مصرف برداشته شد. ثمره ۸۰ سال کار و استفاده از تکنولوژی دوار سیمان، منتهی به ساخت کوره‌هایی با ظرفیت ۱۰۰، ۰۰۰ تن کلینکر در روز شد. اکنون هزاران کوره در کلیه نقاط دنیا هرجا که معادن سنگ آهک و خاک رس وجود داشته باشد، مشغول به تولید سیمان است. مواد اولیه تولید سیمان شامل آهک، رس، سیلیس و اکسیدهای معدنی است. شکل ۱ فرآیند تولید سیمان را نشان می‌دهد.

نگاهی به بازارهای جهانی

درحال‌حاضر سیمان در بیش از ۱۵۰ کشور تولید می‌شود. تولید جهانی بیش از ۴,۰۰۰ میلیون تن است و مصرف سرانه چیزی بیش از ۵۲۰ کیلوگرم به ازای هر نفر در سال برآورد می‌شود. کشور چین به تنهایی بیش از نیمی از سیمان جهان را تولید می‌کند. حجم تولید سیمان در چین از حدود ۵۰۰ میلیون تن در سال ۲۰۰۰، به بیش از ۲,۰۰۰ میلیون تن در دهه اخیر رسیده است. این آمار نشان می‌دهد که رشد تولید جهانی سیمان در دو دهه اخیر عمدتا به واسطه افزایش تولید چین بوده و سایر نقاط جهان سهم بزرگی از رشد تولید نداشته‌اند. از آنجا که هم محصول نهایی سیمان و هم مواد اولیه مورد نیاز آن بسیار سنگین بوده و هزینه حمل‌ونقل چشمگیر است این کالا نسبتا غیرقابل تجارت است. تجارت جهانی سیمان بین ۴ تا ۵ درصد تولید است که در بهترین سال‌های رونق اقتصادی این عدد به ۷ درصد رسیده است، در ایران این نسبت ۲۴ درصد است.

وضعیت صنعت سیمان در داخل کشور

سابقه ورود سیمان به ایران مربوط به زمان ساخت بناهایی نظیر کلیسا، سفارتخانه و تأسیسات بندری است که توسط برخی کشورهای خارجی صورت گرفته است. با شروع قرن ۱۴ هجری شمسی، سرعت گسترش کارهای زیربنایی در ایران همزمان با تحولات صنعتی جهانی به گونه‌ای گسترده شد که کیفیت و با شروع احداث راه آهن سراسری، ضرورت استفاده از سیمان برای ساخت پل‌ها، تونل‌ها و کمیت محصولات ساختمانی پاسخگوی نیازها نبود و خصوصا ایستگاه‌ها کاربرد وسیعتری یافت؛ بنابراین دولت به واردات سیمان اقدام می‌کرد و به همین دلیل هر ساله بر حجم واردات افزوده می‌شد، به طوری که در سال ۱۳۱۴، ایران چهارمین کشور واردکننده سیمان در جهان به شمار می‌رفت.

ناگفته نماند که ایران به لحاظ جغرافیایی توسط سلسله کوه‌های آهکی احاطه شده است، از این‌رو مواد اولیه در آن به وفور یافت می‌شود که از آن برای تولید سیمان استفاده می‌شود. با توجه به فراهم بودن شرایط جغرافیایی و نیاز کشور به این کالا، دولت تصمیم به تأسیس کارخانه سیمان در ایران گرفت. در سال ۱۳۰۷ مطالعات و بررسی‌های لازم برای ایجاد نخستین کارخانه سیمان و همچنین برآورد ذخایر مواد اولیه موردنیاز این پروژه آغاز شد. در سال ۱۳۰۹ قراردادی با شرکت دانمارکی «اف ال اسمیت» در راستای ایجاد این کارخانه موسوم به سیمان ری با ظرفیت تولید ۳۰ هزارتن در سال، منعقد و در ۸ دی ۱۳۱۲ نخستین کوره سیمان ایران در هفت کیلومتری جنوب تهران نزدیک کوه‌های بی‌بی شهربانو و کوه سرسره به بهره‌برداری رسید.

در پایان سال ۱۳۵۷ تعداد شرکت‌های سیمانی به ۱۲، تعداد کارخانه‌ها به ۱۵، ظرفیت اسمی گروه‌ها به ۷ میلیون تن در سال و ظرفیت پروژه‌های در دست اقدام به ۹ میلیون تن در سال رسیده بود، همچنین ظرفیت کوره‌ها به ۲۵ هزار و ۷۵۰ تن در روز و ظرفیت پروژه‌های در دست اقدام به ۲۹ هزار و هشتصد و پنجاه تن در روز رسیده بود. پس از سال ۱۳۵۷ با توجه به شرایط بعد از انقلاب و خروج بسیاری از سرمایه‌داران و مدیران، دولت عهده‌دار کارخانه‌های بزرگ شد. با وقوع انقلاب، ۱۱ پروژه از ۱۳ پروژه در حال اجرای مربوط به برنامه عمرانی پنجم قبل از انقلاب، ناتمام ماندند و مراحل بهره‌برداری از این طرح‌ها به‌تدریج طی سال‌های بعدی دنبال شد تا اینکه در سال ۱۳۶۵ کل ظرفیت سیمان کشور به حدود ۱۷ میلیون تن رسید. البته واحدهای کوچکی از جمله سیمان ری تعطیل شدند.

رشد مصرف سیمان از سال ۱۳۵۹ به دلیل رشد جمعیت، بازسازی خرابی‌های جنگ تحمیلی، افزایش ساخت‌وساز و پروژه‌های عمرانی و همچنین نرخ پایین سیمان دولتی به‌طور پیوسته افزایش یافت. به همین دلیل در این سال‌ها همواره کمبود عرضه وجود داشت. رشد صنعت سیمان بعد از سال ۱۳۸۲ بهبود چشمگیری یافت و حمایت‌های اتخاذ شده موجب رشد بیش از ۱۰۰ درصدی ظرفیت این صنعت شد، به طوری که از سال ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۵ ظرفیت سیمان کشور با ۱۵۶ درصد رشد، از ۶.۳۲ میلیون تن به ۵.۸۳ میلیون تن در سال رسید. در این سال‌ها همواره کمبود عرضه سیمان به نسبت تولید وجود داشته است که در نهایت در سال ۱۳۸۷، تولید سیمان توانایی پاسخگویی به تقاضای داخل را پیدا کرد. بعد از سال ۱۳۹۲ با وجود اینکه ظرفیت تولید سیمان همچنان در کشور افزایش می‌یافت، به دلیل رکود در بخش مسکن و پروژه‌های عمرانی، بازار تقاضا در داخل کشور برای این محصول با مشکلاتی مواجه شد. از سوی دیگر، با ظهور گروههای تروریستی در عراق و افزایش ناامنیهای سیاسی و اقتصادی در این کشور، بزرگترین بازار صادراتی ایران تحت تأثیر قرار گرفت. تولید سیمان متأثر از بازار تقاضا تحت تأثیر عوامل مذکور روند کاهشی پیدا کرد، به طوریکه تولید در سال ۱۳۹۵ نسبت به اوج تولید ۲۰ درصد کاهش یافت. در این سال‌ها صنعت سیمان با چند چالش مواجه شد که سبب ایجاد مازاد عرضه شدیدی در این صنعت شد. این چالش‌ها ریشه در ۴ موضوع اصلی دارند:

۱- رکود اقتصادی کشور که تأثیری بسیار جدی بر صنعت ساختمان‌سازی داشته و ساخت‌وساز را به شدت کاهش داد. این موضوع باعث شد که میزان تقاضا برای سیمان به عنوان یکی از مهم‌ترین مواد اولیه ساختوساز به شدت کاهش پیدا کند.

۲- کاهش بودجه‌های عمرانی کشور، تأثیری مستقیم بر کاهش مصرف سیمان در کشور داشت و مصرف سیمان در کشور را پایین آورد.

۳- وقوع جنگ در کشورهای همسایه و منطقه مانند سوریه، عراق، افغانستان و... و همچنین اعمال محدودیت‌های شدید از سمت کشورهای همسایه همچون عراق برای واردات سیمان، باعث شده تا آمار صادرات سیمان از کشور به شدت کاهش پیدا کند و واحدهایی که در سال‌های گذشته به‌خصوص در استانهای مرزی (در غرب کشور) با نیم‌نگاهی به صادرات راه‌اندازی شدند، با چالش روبه‌رو شوند.

۴- شرایط ایجاد شده به موجب صدور مجوزهای متعدد و پروانه‌های بهره‌برداری کارخانه‌های سیمان و افزایش ظرفیت واحدهای موجود در استانهای مختلف کشور، بدون داشتن برنامه توسعه‌ای و پیش‌بینی نسبت به نیاز و تقاضای داخلی و خارجی.

در نهایت با توجه به مشکلات عنوان شده، کارخانه‌های سیمان با کاهش ظرفیت عملیاتی مواجه شدند و از طرفی با توجه به عدم سرمایه‌گذاری مناسب در این صنعت در سال‌های اخیر، برخی از ظرفیت‌ها نیز عملا از دست رفته است. همچنین، تغییر الگوی مصرف در سالیان اخیر، در کنار قیمت‌گذاری دستوری در صنعت و پایین نگه داشته شدن نرخ سیمان، سبب بهبود تقاضا برای آن شده است. ناگفته نماند جهش ارزی در سال‌های اخیر نیز موجب بهبود تقاضای اولیه بوده است. نکته دیگر اینکه قطعی برق در تابستان و از طرفی کمبود سوخت در زمستان، سبب شده است که در حدود ۱۰ درصد از ظرفیت سالیان گذشته از دست برود.

شرایط صنعت سیمان در بازار سرمایه

در بازار اول و دوم بورس و فرابورس بیش از ۳۵ شرکت سیمانی حضور دارند. ارزش بازار شرکت‌های صنعت سیمان در حدود ۱ درصد ارزش بازار سرمایه را تشکیل می‌دهد. سهام شناور این گروه به طور متوسط ۲۶ درصد است. بتای صنعت نیز به طور متوسط در سه سال گذشته ۰/۸ بوده است.

در یک سال اخیر بازدهی گروه به طور متوسط، منفی ۳۳ درصد بوده است. این در حالی است که بازار بورس و فرابورس در این مدت ۶ درصد بازدهی ثبت کرده است. به طور میانگین در ۱۰ سال اخیر، بازدهی متوسط سالانه گروه، ۴۹ درصد ثبت شده است که برابر با متوسط بازدهی ۴۹ درصدی بازار سرمایه بوده است. قابل ذکر است که شاخص کل از سقف تاریخی خود ریزش ۳۰ درصدی داشته و این عدد برای صنعت، ۴۵ درصد ثبت شده است. در سال ۱۴۰۰ نیز صنعت از سقف ثبت شده، ۳۰ درصد اصلاح قیمتی را تجربه کرده است ولی شاخص کل، افتی به میزان ۱۵ درصد داشته است. صنعت و شاخص کل از کف قیمتی سال ۱۴۰۰ به ترتیب ۱۶ و ۳۰ درصد رشد را تجربه کرده‌اند.

در سال‌های ۹۰ تا ۹۳ با توجه به پروژه مسکن مهر، تقاضای مناسب داخلی و داشتن بازارهای داخلی، حجم فروش شرکت‌ها در اعداد مناسبی بالاتر از ۵۰ میلیون تن بوده است. پس از آن با توجه به مشکلاتی که در قسمت‌های قبل ذکر شد شاهد کاهش جدی سودآوری شرکت‌ها به دلیل کاهش مقدار فروش و افزایش هزینه آنها بوده‌ایم. در سه سال گذشته نیز با توجه به افزایش نرخ دلار و تقاضای مصرفی ایجاد شده شاهد بهبود سودآوری صنعت تا بیش از ۴ هزار میلیارد تومان در سال ۹۹ بوده‌ایم.

در حدود ۷۰ درصد از دارایی‌های شرکت‌ها، مختص به دارایی‌های جاری است. در چهار فصل منتهی به شهریور ۱۴۰۰، حجم دارایی‌های شرکت‌ها به بیش از ۱۵ هزار میلیارد تومان رسیده است. در بخش بدهی نیز شاهد هستیم که حجم بدهی از بیش از ۴ هزار میلیارد تومان در سال ۹۴ به بالغ بر ۷ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ رسیده است. حساب‌های پرداختنی نیز بیشترین بخش از بدهی‌های صنعت سیمان را به خود اختصاص داده است. این صنعت در چهارفصل منتهی به شهریورماه ۱۴۰۰، معادل ۵ هزار میلیارد تومان جریانات نقد ناشی از عملیات به‌دست آورده است و در حدود ۱ هزار میلیارد حدوداً تومان دارایی و سرمایه‌گذاری واگذار کرده است. در مقابل، در صنعت سیمان ۲.۵ هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری خریداری شده است و ۵۰۰ میلیارد تومان مخارج سرمایه‌ای در دارایی‌های ثابت داشته‌ایم. ارقام دریافتی و پرداختی بابت اصل تسهیلات در حدود ۱.۳ هزار میلیارد تومان گزارش شده است و با توجه به تقسیم سود حداکثری در صنعت، شاهد خروج ۲.۵ هزار میلیارد تومان جریان نقد از صنعت بوده‌ایم.

آینده صنعت سیمان

صنعت سیمان در سال‌های ۹۳ تا ۹۶ به دلیل وجود عواملی چون سرکوب ارزی، قیمتگذاری دستوری، رقابت منفی و همچنین عدم توسعه اقتصادی و رکود اقتصادی، وضع تعرفه و محدودیت از طرف همسایگان، نرخ بهره بالا و مشکلات شدید نقدینگی، در دشوارترین برهه تاریخ خود قرار داشته است، به گونه‌ای که برای ادامه حیات خود اقدام به تولید و فروش کردهاند. این موضوع تا جایی ادامه پیدا کرده که عدم بهروز رسانی تجهیزات سبب شده است که در شرکت‌ها صرفاً حدود ۱۰ میلیون تن از ظرفیت گذشته از بین برود.

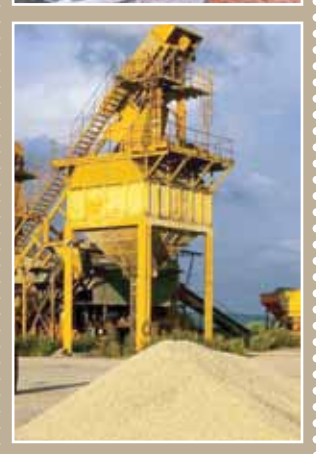
در چند سال گذشته عواملی همچون ارزان بودن نسبی سیمان نسبت به سایر محصولات، پیدا شدن بازارهای صادراتی جدید، تغییر الگوی مصرف سیمان در ساخت‌وساز، جهش ارزی در کشور و هماهنگی شرکت‌ها برای تنظیم بازار، سبب شده است تا مصرف سیمان نسبت به گذشته روند بهتری داشته باشد. در سال ۱۴۰۰ شاهد تغییر دولت بودیم.

معمولاً در ماه‌های آخر فعالیت دولت‌ها، بسیاری از تصمیم‌ها اجرایی نمی‌شوند و در ابتدای شروع به کار دولتهای جدید، به دلیل تغییر در بدنه و انتصاب مدیران، فعالیتهای عمرانی و ساخت‌وساز به طور جدی انجام نمی‌شود. همچنین در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ شاهد یکی از سخت‌ترین سال‌های اقتصادی کشور به دلیل تنگ‌تر شدن حلقه تحریم‌ها، شیوع کرونا، رکود تورمی حاکم بر کشور و در انتظار بودن عمده فعالیتهای اقتصادی برای مشخص‌شدن آینده برجام بودیم. از طرفی از اواسط تیرماه تا اواخر شهریورماه، تأمین برق برای صنایع محدود شد و با قطع برق عمل تولید کاهش پیدا کرد؛ به‌طوری که در شش‌ماهه ابتدای سال ۱۴۰۰، تولید سیمان نسبت به مدت مشابه سال گذشته افتی ۹ درصدی داشته است. در ادامه، از آبان‌ماه محدودیت‌هایی در زمینه تأمین گاز ایجاد شد که منجر به ایجاد مشکلاتی در زمینه تولید گشت.

بر همین اساس، در ۱۱ماهه ابتدای سال، میزان تولید سیمان کشور به ۵۸ میلیون تن رسیده است که کاهشی ۸/۵ درصدی نسبت به سال گذشته را دارد. همچنین در سال ۱۴۰۰ ازجمله اتفاقات مهم برای صنعت، این بود که معاملات سیمان از تاریخ ۹ خردادماه وارد بازار فیزیکی در بورس کالا شد. از ابتدای خردادماه تا پایان سال ۱۴۰۰ حدود ۳۵ میلیون تن انواع سیمان به ارزش ۱۷ هزار میلیارد تومان به فروش رفته است. نکته بسیار مهم در خصوص صنعت سیمان این است که شاهد رقابت نسبی برای خرید سیمان در برخی مناطق هستیم و تا حدودی سایه قیمت‌گذاری دستوری از صنعت برداشته شده است؛ به طوری که نرخ پایه سیمان فله که در ابتدای سال، ۳۵۰ تومان برای هر کیلو گزارش شده بود حداقل به ۴۵۰ تومان در اسفندماه رسید. متوسط نرخ انواع سیمان در سال ۹۹ برای صنعت در حدود ۲۵۰ تومان بوده که در سال ۱۴۰۰ به ۴۸۵ تومان رسیده است. در ساختار بهای تمام شده شرکت‌های سیمانی هزینه مواد سهم ۳۰ درصدی دارد، حقوق ۲۵ درصد را به خود اختصاص داده است و انرژی و استهلاک، سهم ۱۵ و ۶ درصدی دارند. پیش‌بینی می‌شود که متوسط هزینه حقوق در صنعت در سال ۱۴۰۱ با رشد مواجه خواهد شد. از طرفی هزینه مواد نیز احتمالاً با افزایش هزینه حمل، رشدی نسبی را تجربه خواهد کرد.

در ارتباط با هزینه انرژی، در حدود ۸۰ درصد هزینه انرژی مربوط به هزینه سوخت و ۲۰ درصد مربوط به هزینه برق است. متوسط نرخ گاز در صنعت سیمان در سال ۹۹ حدود ۴۵۰ تومان به‌ازای هر مترمکعب بوده است و در سال ۱۴۰۱ حداکثر ۵۰۰ تومان خواهد بود. تغییر خاصی برای نرخ برق مصرفی گزارش نشده است. بر همین اساس، هزینه تورم انرژی اعداد بالایی نخواهد بود و درمجموع انتظار تورم تولید ۲۰ تا ۲۵ درصدی برای تولیدکننده را در سال ۱۴۰۱ داریم که به نظر با افزایش قیمت‌ها در بورس کالا جبران خواهد شد. در ارتباط با مقدار فروش در سال ۱۴۰۱، به نظر می‌رسد با توجه به توافق احتمالی هسته‌ای ایران، افزایش نرخ نفت و گشایش‌های اقتصادی پیشرو می‌توان انتظار داشت که تقاضای مصرفی برای سیمان افزایش داشته باشد. از سوی دیگر چنانچه ساخت مسکن ملی هم آغاز شود، مصرف سیمان افزایش می‌یابد بنابراین انتظار داریم تقاضای مصرفی سیمان در سال ۱۴۰۱ با بهبود نسبی مواجه شود. با توجه به مطالب ذکرشده، معتقدیم حاشیه سود صنعت، در سال ۱۴۰۱ می‌تواند حداقل به‌اندازه سال ۱۴۰۰ باشد و باتوجه‌به افزایش هزینه‌ها و نرخ‌های فروش، میزان سودآوری صنعت در سال ۱۴۰۱ بهبود یابد. درحال‌حاضر نیز نسبت نرخ به درآمد متوسط صنعت در حدود ۷/۵ واحد قرارگرفته است که پس از انتشار گزارشهای فصلی در اردیبهشت‌ماه و تقسیم سودهای حداکثری در فصل مجامع، می‌توان انتظار داشت که به سطح ۵/۵ واحد برسد. متوسط این عدد در سال‌های گذشته بر عدد ۸ واحد استوار بوده است که در حدود ۲ واحد بالاتر از متوسط کل بازار سرمایه است.

اثرات مخرب قیمت‌گذاری در صنعت فولاد

گروه معدن

سیاست قیمت‌گذاری در صنعت فولاد از آن دست رویکردهاست که مشخص نیست، چرا سیاستگذار در وزارت صمت با وجود رانت‌زایی آن نسبت به توقفش مقاومت نشان می‌دهد. موضوعی که مورد تعجب بسیاری از تحلیلگران است.

به گزارش اکوایران، سال‌هاست دولت در مورد نرخ فولاد و فرآورده‌های آن تصمیم گیری می‌کند. این درحالی که قیمت‌گذاری از سوی دولت برای صنعتی همچون فولاد که نرخ آن پس از کشف در بورس کالا نشان از نزدیکی نرخ معامله شده با قیمت‌های جهانی و نرخ بازار می‌دهد، طبیعی نیست. زیرا این سیاست در مورد فولاد همچون کالای دیگر منجر به ایجاد رانت‌های عظیمی برای واسطه‌گران می‌شود.

گذشته از اینکه قیمت‌گذاری دستوری در یک صنعت مادری همچون فولاد، اثرات دومینووار بر سایر صنایع کشور دارد، یعنی هرگونه تصمیمی از سوی دولت در خصوص آن منجر بر سایر صنایع اثر می‌گذارد. برهمین اساس این موضوع مورد توجه بررسی تحلیلگران اتاق بازرگانی تهران و پژوهشکده شریف قرار گرفته است و آنها به اثرات منفی این سیاست پرداختند.

از نگاه این پژوهشگران پس از آنکه دولت با هدف جلوگیری از رشد قیمت‌ها و به دلیل افزایش نرخ ارز، اقدام به دخالت در بازار و اعمال قیمت‌گذاری دستوری و اتخاذ برخی سیاست‌ها مانند جلوگیری از صادرات کرد، همان گونه که پیش‌بینی‌های به عمل آمده مبتنی بر طبق تجربه‌های گذشته تصریح داشتند، هیچ اتفاق مثبتی رخ نداد. این سیاست‌ها نه تنها جلوی افزایش قیمت‌ها را نگرفت، بلکه مسبب پرش‌های قیمتی متعددی نیز شد. در اواخر سال ۹۶، نرخ میلگرد ۳۵۰۰ تومان بود، در حالی که این نرخ در شهریور ۱۴۰۰ به حدود ۱۵ هزار و۷۰۰ تومان رسیده است. همین مثال برای شکست پروژه قیمت‌گذاری دستوری برای جلوگیری از قیمت‌ها کافیست تا به ناکفایتی این سیستم پی ببریم. سیاست قیمت‌گذاری که در خصوص جلوگیری از پرش‌های قیمتی اعمال شده نرخ تمام شده به علاوه مقداری سود است که تمامی کارشناسان صنعت فولاد اتفاق نظر دارند این شیوه تاثیری بر رفع کمبودهای داخلی نخواهد گذاشت. بلکه برعکس منجر به کمبود می‌شد.

به گفته تحلیلگران اتاق تهران، در ابتدای زنجیره ورق اسلب وجود دارد. ورق اسلب فولادی تبدیل به ورق گرم فولادی می‌شود و سپس ورق گرم به ورق سرد تبدیل می‌شود و نهایتا ورق سرد به ورق گالوانیزه تبدیل می‌شود. در کشور ما مازاد ورق گالوانیزه وجود دارد و در شهریور ۱۴۰۰ حدود دو برابر نیاز داخلی تولید اتفاق می‌افتد. اما نکته تعجب برانگیزتر نرخ محصولات این زنجیره است. نرخ ورق گاوانیزه در بازار ۳۲۰۰۰ تومان و نرخ ورق گرم ۳۱۰۰۰ تومان است. به دلیل تقاضای زیاد و عرضه کم، نرخ ورق سرد بالاتر است و حدود ۳۴۰۰۰ تومان. یعنی محصولی که یک پله فرآوری می‌شود باید با نرخ کمتری در بازار از محصول قبلی خود فروخته شود و این حاصل قیمت‌گذاری دستوری است که دولت در دستور کار قرار داده است. از نگاه پژوهشگران ریشه این مشکلات را باید در دولت‌های قبل جست‌وجو کرد؛ چراکه پیشتر، لابی‌های مختلف سیاسی در این کارخانه‌ها شکل گرفت و ظرفیت زیادی در این محصولات ایجاد شد. به طور مثال در پیک مصرف، تقاضای میلگرد در کشور، حدود ۱۰ میلیون تن و در حالت عادی میزان نیاز داخل کشور به میلگرد حدود ۷ الی ۵.۷ میلیون تن بود. اما برای مقاطع طویل که نهایتا ۱۰ میلیون تن مصرف داخلی داریم، حدود ۳۰ میلیون تن ظرفیت ایجاد شد. در پروفیل که وضعیت به مراتب بدتر است و حدود ۲ میلیون تن میزان مصرف داخلی کشور است و حدود ۲۰ میلیون تن مجوز گرفته شده و کارخانه احداث کردهند. اینها گوش‌های از سیاست‌های سالیان پیش است که آثار خود را هماکنون نشان می‌دهد. وقتی ظرفیت ایجاد شد. مازاد وجود دارد، همیشه صنایع پایین دستی از وزارتخانه، تقاضای مواد اولیه دارند و به طبع آن وزارتخانه‌ها در صدد روش‌های دستوری برای حل این مشکل خواهند بود. مشکل بعدی قیمت‌گذاری دستوری، در نحوه تولید خودش را نشان می‌دهد. نرخ دستوری و بدون پیروی از بازار حامل‌های انرژی، سبب شده است گاز و برق را با قیمتی کمتر از نرخ تعادلی دریافت کنند و دولت در ازای این کار، شرکت‌ها را موظف به استخدام نیروی کار در حدود سه برابر ظرفیت مورد نیاز می‌کند. این درحالیست که فولاد جزو صنایع انرژی‌بر و سرمایه بر تلقی می‌شود و تحمیل نیروی کار بیش از نیاز، سبب افزایش هزینه‌های این شرکت‌ها می‌شود.

اما مهم‌ترین مشکل ایجاد شده رانت و لابیگری است که منافع آن برحسب اعمال قیمت‌گذاری دستوری، به دلالان می‌رسد. در چند سال اخیر همواره کسانی که از رانت اطلاعاتی افزایش‌های قیمتی مطلع بوده و یا با لابی گری از سهمیه‌های مختلف استفاده می‌کنند، سودهای هنگفتی برده و از طرفی بسیاری کارخانجاتی که فراورده‌های فولادی، جزئی از نهاده‌های آنهاست و از رانت و لابی بهره نمی‌برند، دچار ضررهای شدیدی شده‌اند. متاسفانه قیمت‌گذاری دستوری بستر فسادهای سیستمی را فراهم کرده و تاثیر قیمت‌گذاری بر اساس مکانیزم بازار را در ازبین رفتن رانت‌های اطلاعاتی نمی‌توان کتمان کرد.

همانطور که از نرخ میلگرد که در ابتدای این بخش سخن اورده شد پیداست، هنگامی که قیمتگذاری دستوری اعمال می‌شود، با بروز هر تغییری در قیمت‌ها شوک‌های سنگینی به صنایع وارد می‌شود. این درحالی است که مکانیزم بازار اجازه شوک‌های دفعی (یکباره) را به بازار نمی‌دهد و این فرآیند تدریجا رخ خواهد داد. البته که اصلی‌ترین اقدامات دولت، باید در راستای ایجاد بستر باثبات اقتصادی و تمرکز آن بر رشد و توسعه اقتصادی باشد تا مکانیزم بازار نیز بتواند ایرادات حاصله از قیمت‌گذاری دستوری را جبران کند.

▣ راهکار نهایی

باتوجه به شرایط کنونی از نگاه پژوهشگران در گام اول مهم‌ترین اقدام، تفکیک سیاست‌های تعبیه شده در بخش فولاد تخت از طویل است. مکانیزم عرضه و تقاضا در این دو بخش با یکدیگر متفاوت بوده و نباید با یک دید به رفع مشکل این دو بخش نگاه کرد. در مقاطع طولانی مکانیزم بازار، به سبب مازاد عرضه، سبب تعادل بازار خواهد شد و تنها اقدام مهم دولت، دخالت نکردن در بازار و عرضه محصولات در بورس کالا، بدون شروط محدودکننده برای تولیدکنندگان وخریداران است. این امر سبب به تعادل رسیدن بازار خواهد شد. سپردن مقاطع طویل به بازار ممکن است این نگرانی را ایجاد کند که کارخانجات با انگیزه صادرات بیشتر، سبب کمبود این مقاطع در بازار داخل شوند؛ اما از آنجا که که سهم ما از بازار جهانی مشخص است و با توجه به رقبایی که وجود دارند، کشور ما نهایتا قادر است سهم خود از بازار جهانی را ۱ الی ۲ درصد افزایش دهد و توانایی صادرات بیشتر از این وجود ندارد؛ بنابراین مکانیزم بازار درست عمل خواهد کرد و تقاضای داخل بدون پاسخ نخواهد ماند. اما در خصوص مقاطع تخت که مشکل اصلی صنعت نیز می‌باشد، راهکارهای پیشنهادی به دو سطح کوتاه مدت و بلندمدت طبقه بندی می‌شود. راهکارهای کوتاه مدت راه‌حل بهینه حل مشکلات نیست؛ اما مانند مسکنی عمل می‌کند که به شرط اقدامات ممتد دیگر به موازات این راهکار، میتواند اثر خود را در میان مدت نشان دهد. اما راهکار کوتاه مدت، نظام توزیع مناسب است. برحسب سابقهٔ تاریخی، شرکت فولاد مبارکه به عنوان بزرگترین شرکت تولیدکننده فولاد، برای ظرفیت سنجی اقدام می‌کرد و بر اساس نیاز و با توجه به عملکرد شرکت‌هایی که نهاده‌های تولید آنها فراورده‌های فولادی است، سهمی‌های به آنها تخصیص داده می‌شد. کشف نرخ این محصولات نیز با عرضه ۲۰ درصد محصولات به بورس کالا انجام شده و بر اساس آن نرخ فروش به شرکت‌های سهمیه‌گیر مشخص می‌شد. سپس فرآیند مچینگ صورت می‌گرفت. از سال ۱۳۹۷ به دلیل ایرادهای مبنی بر عدم نظارت دولت بر عرضه محصولات، فرآیند مچینگ حذف شد و وزارتخانه سهم شرکت‌ها را مشخص می‌کند و خریداری در بورس کالا به صورت عرضه اختصاصی یا عرضه عمومی صورت می‌گیرد. از نگاه تحلیگران ایراد این مدل این است که این بازار سهمیه با کارشناسی دقیق صورت نگرفته و سهمیه‌ها پایش نشده‌اند. بنابراین بازار سیاهی با حجم انبوهی از رانت تشکیل شده است. ازاین رو، بهتر است جهت رفع این مشکل در کوتاهمدت فرآیند مچینگ دوباره اعمال شود. البته این بهترین پاسخ در کوتاه مدت است و چنانچه برنامه‌های دیگری به موازات طرح شکل گیرد، علی القاعده انتظار داریم در چند سال آینده، این مشکل مرتفع شود و عرضه اختصاصی از بین برود. به باور پژوهشگران بطور کلی فرآیند مچینگ در کوتاه مدت با اولویت بندی میان کارخانه‌ها مختلف راهکار کوتاه مدت است. تولیدکنندگان ورق سرد، صنعت خودرو و لوزام خانگی در رده نخست اولویت مچینگ ورق گرم قرار می‌گیرند. بقیه صنایع در عرضه عمومی نیاز خود را برطرف می‌کنند. دقت شود که این دخالت در قیمت‌گذاری بازار اتفاق نمی‌افتد و در کوتاه مدت هم از طریق فرآیند بورس کالا و بدون دخالت دولت انجام خواهد شد. تنها در کوتاه مدت تخصیص کارشناسانه سهمیه‌ها به منظور رفع مشکلات صنایع مختلف باید صورت گیرد.

ضرورت ترویج فرهنگ بومی‌سازی در تولید

مدیر برنامه‌ریزی راهبردی و پژوهش شرکت مجتمع فولاد خراسان گفت: فرهنگ بومی‌سازی، موضوعی پویاست که در گذر زمان به عنوان موضوعی مهم در کنار یک صنعت پیگیری می‌شود و بدون شک فرآیندی پایان‌پذیر نخواهد بود. به گزارش فلزات آنلاین، سعید قادری بیان کرد: نظام توسعه ساخت داخل فولاد خراسان از سال ۱۳۹۳ به صورت ساختاریافته با ایجاد دپارتمان بومی‌سازی، تعیین شورای سیاست‌گذاری و کمیته‌های اجرایی در بخش‌های مختلف تولیدی و پشتیبانی کار خود را آغاز کرد. در ادامه و در راستای استفاده از توانمندی‌های سازندگان استان و حمایت از توسعه ساخت داخل (بومی‌سازی) که یکی از مهم‌ترین شاخصه‌های اقتصاد مقاومتی، تولید و اشتغال و حمایت از کالای ایرانی با رویکرد مقابله با تحریم‌هاست و همچنین به منظور تعامل و همکاری با مراکز علمی و تحقیقاتی، پارک‌های علمی و فناوری، شرکت‌های دانش‌بنیان و مراکز فنی و حرفه‌ای، فولاد خراسان اقدامات فراوانی داشته است.

▣ پیشتازی فولاد خراسان در بومی‌سازی

وی در خصوص اقدامات شرکت مجتمع فولاد خراسان در زمینه حمایت از ساخت داخل، مطرح کرد: تجهیز و راه‌اندازی دو نمایشگاه دائمی قطعات و تجهیزات صنعت فولاد شرق کشور به مدت پنج سال، ایجاد دفتر ارتباط صنعت با مراکز دانش‌بنیان فعال در حوزه ساخت داخل و دانشگاهی، حضور پررنگ در نمایشگاه‌های مختلف در راستای شناسایی و جذب سازندگان توانمند و عقد تفاهمنامه‌های همکاری با آن‌ها، عقد قرارداد هشت تفاهمنامه همکاری در سال «تولید، دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین» با پارک علم و فناوری خراسان، دانشگاه فردوسی مشهد، علوم پزشکی نیشابور، دانشگاه نیشابور، دانشگاه آزاد نیشابور، جهاد دانشگاهی و...، ایجاد و توسعه ارتباط موثر با مراکز دانش‌بنیان و شناسایی شرکت‌های سازنده فعال و توانمند در زمینه فولاد و صنایع معدنی، ایجاد تگ خود اظهاری شرکت‌های دانش‌بنیان در بستر «SRM» و گسترش وندور لیست تامین‌کنندگان دانش‌بنیان در «SRM» شامل ۲۳۱ شرکت ثبت شده و ۱۵۹ شرکت تایید شده دارای سابقه همکاری و فعال در حوزه بومی‌سازی، تبدیل فعالیت‌های کمیته‌ای به صورت ساختار سازمانی (تدوین نقشه راه برای فرآیند بومی‌سازی و تدوین شاخص‌های بومی‌سازی) و پیاده‌سازی فرآیند بومی‌سازی در سیستم اطلاعاتی یکپارچه کل شرکت، از جمله اقدامات شرکت در حوزه بومی‌سازی بوده است. مدیر برنامه‌ریزی راهبردی و پژوهش شرکت مجتمع فولاد خراسان ادامه داد: لازم به ذکر است این شرکت در راستای استفاده حداکثری از توان تولیدی و خدماتی کشور جهت اجرای پروژه‌های طرح‌های توسعه‌ای خود، برای نخستین بار در کشور به متخصصان و توان داخلی کشور اعتماد و طرح‌های توسعه‌ای خود شامل کارخانه فولادسازی شماره ۲ به ظرفیت ۷۲۰ هزار تن در سال و کارخانه گندله‌سازی به ظرفیت دو میلیون و ۵۰۰ هزار تن در سال را به عنوان نخستین واحدهای فولادسازی و گندله‌سازی احداث شده در کشور توسط پیمانکار ایرانی اجرایی کرد. قادری در ادامه به نتایج حاصل از اقدامات انجام شده در زمینه حمایت از ساخت داخل اشاره کرد و گفت: رشد ۳۴ درصدی در حوزه اشتغال‌آفرینی سال ۱۴۰۱ نسبت به سال قبل (معادل ۴۱۹ نفر)، رشد ۱۰۱ درصدی صرفه‌جویی ارزی سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ (معادل ۶، ۶۴۱، ۱۵۱ یورو)، رشد ۳۲ درصدی شبکه تامین‌کنندگان بومی‌سازی سال ۱۴۰۱ نسبت به سال پیش (معادل ۲۱۳ شرکت) و رشد ۴۵ درصدی تامین سفارش از شرکت‌های دانش‌بنیان در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰، از جمله این نتایج به شمار می‌آید.

▣ ریسک بالای بومی‌سازی تجهیزات زنجیره فولاد

مدیر برنامه‌ریزی راهبردی و پژوهش شرکت مجتمع فولاد خراسان در ارتباط با چالش‌های موجود در حوزه بومی‌سازی، اذعان کرد: ریسک بالای بومی‌سازی قطعات و تجهیزات زنجیره تولید فولاد، عدم وجود سیستم‌های پایلوت به خصوص در فرآیندهای پایین‌دستی زنجیره تولید فولاد (که منجر به افزایش ریسک بومی‌سازی می‌شود)، مقرون به صرفه نبودن بومی‌سازی برای قطعات یا تجهیزات با نرخ مصرف پایین و عدم وجود صندوق‌های سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر (با توجه به هزینه سرمایه‌گذاری بالا در حوزه معادن و صنایع معدنی)، چاشلهایی است که در زمینه بومیسازی با آنها مواجه هستیم.

قادری با بیان اینکه‌گذار از مرحله بومی‌سازی قطعات و تجهیزات و رفتن به سوی بومی‌سازی و توسعه تکنولوژی در حوزه‌های مختلف زنجیره تولید فولاد، از رهگذر راهکارهای زیر قابل حصول‌تر است، یادآور شد: تجمیع نیاز صنایع جهت توجیه ساخت صرفه به مقیاس برای سازندگان و ایجاد برند برای آنها، ایجاد یا فعال‌سازی صندوق‌های حمایتی تخصصی جهت کاهش ریسک سرمایه‌گذاری در بومی‌سازی، تخصیص بودجه و حمایت در خصوص ایجاد سیستم‌های پایلوت، کمک به صادرات و بازار مصرف قطعات و تجهیزات بومی‌سازی شده، اصلاح قوانین مربوط به برگزاری تشریفات خرید و مناقصات در راستای تسهیل به‌کارگیری سازندگان توانمند در حوزه بومی‌سازی و تخصیص بودجه و برنامه‌ریزی برای دستیابی به دانش فنی و تکنولوژی در حوزه‌های مختلف زنجیره تولید فولاد در این زمینه تاثیرگذار خواهد بود.

تحول دیجیتال اولویت ۸۲درصد از فولادسازان برتر جهان

مدیرعامل شرکت بین‌المللی ایریسا گفت: انقلاب چهارم صنعتی زیربنای رقابت و حیات صنعت در جهان امروز است و تحول دیجیتال به یک الزام برای تمامی کسب و کارها تبدیل شده است و در صورت عدم استفاده کسب‌وکارها از فناوری‌های نوظهور، تا ۱۰ سال آینده شاهد حذف حداقل ۴۰ درصد کسب و کارها هستیم.

به گزارش ایراسین، اکبر گل‌بو در نخستین همایش ملی اقتصاد دیجیتال و کسب و کار خلاق اظهار کرد: مفهوم اقتصاد دیجیتال و تاثیر آن روی آینده کسب و کارها به ویژه شرکت‌های فولادی شامل کاهش هزینه‌های تولید، هزینه‌های نگهداری و تعمیرات، هزینه‌های اجرایی، کاهش ضایعات و افزایش بهره‌وری است.

گل‌بو افزود: انقلاب صنعتی چهارم زیربنای رقابت و حیات در صنعت در جهان امروز است و تحول دیجیتال به یک الزام برای تمامی کسب و کارها تبدیل شده است و در صورت عدم استفاده کسب‌وکارها از فناوری‌های نوظهور، تا ۱۰ سال آینده شاهد حذف حداقل ۴۰ درصد کسب و کارها هستیم. مدیرعامل شرکت بین‌المللی ایریسا با اشاره به نتایج برنامه تحول دیجیتال ۳۰ شرکت فولادی برتر جهان که توسط مکنزی در ژانویه ۲۰۲۱ منتشر شده گفت:. درحال‌حاضر ۸۲ درصد از شرکت‌های فولادی برتر تحول دیجیتال را به عنوان یک اولویت اصلی در استراتژی کسب و کار خود در نظر گرفته‌اند که این امر منجر به شکل‌گیری اثرات قابل توجهی در افزایش تولید و کاهش هزینه‌ها در صنعت فولاد شده است. گل‌بو در ادامه سخنرانی خود گزارشی از اقدامات ایریسا در راستای تحول دیجیتال ارائه کرد و اظهار کرد: درحال‌حاضر خدمات اصلی شرکت ایریسا در چهار رکن اصلی سیستم‌های اطلاعاتی، اتوماسیون صنعتی، تحول دیجیتال، شبکه و زیرساخت ارائه می‌شوند و در تمامی این ارکان و مشخصاً کسب و کار تحول دیجیتال خدمات و محصولات تخصصی مرتبط با موضوع تحول دیجیتال ارائه می‌شود. خدماتی که در این حوزه توسط شرکت ایریسا ارائه می‌شود شامل ارائه خدمات در حوزه‌های مشاوره و استقرار تحول دیجیتال، استقرار و پشتیبانی پلتفرم کارخانه هوشمند (ایریسا فریم)، علم داده و هوش مصنوعی، اینترنت اشیا و لجستیک هوشمند است.

در پایان گل بو گفت: پلتفرم کارخانه هوشمند «سپاهان» راهکار ایریسا برای صنایع در مسیر تحول دیجیتال است که مدیریت و ذخیره‌سازی کلان داده، مدیریت و دسترس‌پذیری ساده و بهینه داده، فراهم‌سازی امکان تحلیل و پردازش داده مبتنی بر الگوریتم‌های هوش مصنوعی، ایجاد واسط کاربری مناسب، تحلیل و مصورسازی داده، ایجاد زیرساخت توسعه‌ی اپلیکیشن‌ها مبتنی بر معماری مایکروسرویس، ایجاد اکوسیستم باز برای تعامل ذی‌نفعان در زنجیره ارزش فولاد، ارائه داشبوردها در سطوح مدیریتی مختلف خدماتی است که توسط این پلتفرم ارائه می‌شود.

خبر

موانع تکمیل پروژه‌های نورد سرد و گرم

یک فعال صنعت فولاد گفت: با وجود پیگیری‌ها و تلاش‌های مسئولان دولتی و نمایندگان مجلس برای تسریع تکمیل پروژه‌های نورد سرد و گرم که اشتغال‌زایی بالای یک هزار نفری را به همراه خواهد داشت، متاسفانه در برخی از بخش‌ها شاهد بی‌مهری‌ها و گاها تنگ‌نظری‌ها هستیم که روند کار را کندتر می‌کند.

به گزارش فلزات آنلاین، نوید نواده اباذر با بیان اینکه فساد، کاهش سرمایه‌های اجتماعی، تقویت مناسبات رانتی به ویژه در عرصه تجارت خارجی و بازارهای مالی در کنار ماریپچ افزایشی نرخ ارز، اقتصاد کشور را در معرض تورم افسار گسیخته قرار داده است، اذعان کرد: روند مشکلات اجتماعی و نگرانی عمومی از تامین معیشت و حفظ کسب و کارها به مرحله وخیمی رسیده است و پیامد آنچه جراحی اقتصادی نامیده می‌شد، افزایش نرخ ارز، شوک‌های متعدد اقتصادی و تشدید بی‌ثباتی بوده است.

وی اضافه کرد: نحوه مدیریت منابع ارزی و دارایی‌های کشور و آزادسازی در حوزه اقتصاد، هیچ کمکی به بخش خصوصی نکرده است و شرکت‌های شبه دولتی - شبه خصوصی (خصولتی) از فضای هرج و مرج اقتصادی به منفعت کلانی دست یافته‌اند؛ چراکه به طور هم‌زمان از رانت‌های بخش دولتی و هم بخش خصوصی برای کسب منافع حداکثری سوء استفاده می‌کنند.

ورود این افراد و جریانات طی سال‌های گذشته، جدی‌ترین مانع برای بخش خصوصی واقعی بوده است.

بماند که باور ما بر این است که در هیچ یک از دولت‌های بعد از انقلاب، علاقه‌ای به افزایش صادرات توسط بخش خصوصی نبوده است و تمامی موانع، قوانین حاکم مالی، بانک‌ها و گمرکی، رفع تعهد ارزی و تفاوت نرخ ارز دولتی و بازار، قوانین و بخشنامه‌ها و تعرفه‌های خلق‌الساعه، عدم اهتمام کافی به دیپلماسی اقتصادی و... موید این موضوع است.

این فعال صنعت فولاد با انتقاد از مشکلات موجود اداری، مجوزات و گمرکی در اجرای پروژه‌های مهم ملی، خاطرنشان کرد: ترس‌های بی‌مورد، عدم قدرت تصمیم‌گیری، ضعف در یکپارچگی سیستم‌ها، بروکراسی و تطویل روند فرآیند گمرکی و تعدد بخشنامه‌ها و ضد و نقیض بودن آنها و خوانش‌های متفاوت و متعدد از قوانین، مشکلات اساسی و عامل ضدتوسعه‌ای کشور است.

مشکل اصلی کشور در بحث تولید، نحوه نگاه مدیران میانی و بروکراسی ایجابی در دیوان سالاری کشور است.

متاسفانه عمده توان ما در بحث رفع موانع تلف می‌شود؛ در حالی که همه مسئولان ارشد به دنبال کمک‌رسانی هستند اما کار پیش نمی‌رود؛ چراکه توسعه‌یافتگی با تصمیمات جهادی و انقلابی و خط شکن انجام می‌شود اما درحال‌حاضر بیشتر مدیران از قدرت تصمیم‌گیری لازم برخوردار نیستند.

وی یادآور شد: راه‌حل این موضوع، بازخوانی مجدد سیستم بروکراسی موجود و ایجاد دیوان سالاری مدرن است. همچنین باید تصمیم‌ها از طریق سیستم باشد نه فرد.

باور شخصی ما این است که مشکل اصلی عدم توسعه‌یافتگی کشور، عدم صنعتی شدن است و نیازمند صنعتی شدن هستیم. مسیر توسعه و صنعتی شدن، مسیری نیست که با یک سری برنامه‌های کلی و اهداف بزرگ بتوان به آن دست پیدا کرد بلکه باید یک جامعه با یکدیگر متحد شوند تا بتوانند در قسمت‌های مختلف، یک سری علوم و فنون جدید را از آن خود کنند.

روزگار معدن

شنبه ● ۳ دی ۱۴۰۱ ● ۲۹ جمادی‌الاول ۱۴۴۴ ● ۲۴ دسامبر ۲۰۲۲ ● سال پنجم ● شماره ۹۸۷

صاحب امتیاز:
موسسه فرهنگی و هنری روزگار وصل

مدیر مسئول و سردبیر:
ناصر بزرگمهر

فنی و هنری:
مهدی نجفی

نمایندگی دفتر اروپا:
چکاوک بزرگمهر

آدرس: تهران- خ قائم مقام فراهانی- کوچه آزادگان شماره ۲۶
تلفن: ۸۲۱۹۰-نمابر: (داخلی-۱۰۴)-تلفن سازمان آگهی‌ها: ۰۹۹۹۹۱۹۵۷۶۱
پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰-ایمیل سازمان آگهی‌ها: ads.smtnews@gmil.com
امور مشترکین: ۸۸۱۰۵۳۰۶-توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۴۲۱۱

www.Madandaily.com
www.instagram.com/Madandaily
www.twitter.com/Madandaily
www.t.me/Madandaily
E-mail:info@madandaily.com
tozi.smtnews@gmail.com

دریچه

بازارگردانی اجباری برای ناشران فرابورس لغو شد

چند هفته پیش بود که بسته حمایتی از بازار سرمایه ابلاغ شد؛ بر اساس این مصوبه قرار بود که بازارگردانی اجباری برای ناشران بازار پایه فرابورس لغو شود که این موضوع اجرایی و بازارگردانی اجباری برای ناشران بازار پایه فرابورس لغو شد. به گزارش تجارت نیوز، بر اساس گزارش فرابورس پیش از این طبق مصوبه سازمان در تاریخ ۷ مهر ۹۹، بازارگردانی برای بازارهای بورس و فرابورس و پایه فرابورس اجباری بوده که با مصوبه جدید، بازار پایه فرابورس از شمول بازارگردانی اجباری خارج شدند. بسته اصلاحی سازمان بورس در خصوص بازارگردانی، در راستای انطباق فعالیت‌های بازارگردانی مطابق با استانداردهای روز دنیا در دستور کار قرار گرفته است.

تاثیر بازارگردانی روی بازار سرمایه

کارشناسان عقیده دارند که بازارگردان‌ها شرکت‌هایی هستند که از طرف سازمان بورس دارای مجوز هستند و باید در جهت نقد شوندگی نماد مورد نظر و همچنین جلوگیری از ایجاد روندهای کاذب صعودی و نزولی اقدام به خرید و فروش کنند اما نکته مهمی که باید به آن توجه شود آن است که با وجود وظیفه بازارگردان‌ها و نقش آنها در تعادل بازار هدف این‌گونه شرکت‌ها کسب سود همزمان با ایفای نقش است. در حالی که بسیاری از اهالی بازار بر این باورند که این شرکت‌ها صرفا در جهت حمایت از سهم ایجاد شده‌اند و سود و زیان برای آنها مهم نیست، اگر نگاهی به روند فعالیت بازارگردان‌ها در یک سال گذشته داشته باشیم، مشاهده می‌کنیم که در پایین و همزمان با موج نزولی نرخ سهام، از سوی سازمان بورس نقش بازارگردان‌ها پررنگ شد اما با وجود اینکه بسیاری از نمادها دارای بازارگردان شدند عملا نتوانستند نقش مهمی در جلوگیری از ریزش نرخ داشته باشند و حتی قابلیت نقدشوندگی نیز به‌شدت کاهش یافت.

بازارگردانی چیست؟

بازارگردانی یک فعالیت تخصصی است. بازارگردانان، موسسات و نهادهایی هستند که مسئولیت تنظیم نوسانات نرخ و رساندن آن به سطح واقعی و نیز کنترل ریسک شرکت را در مواقع بحرانی بر عهده دارند. هر چند بقای بازارگردانان به کسب سود بستگی دارد و کسب سود نیز برای این موسسات، تنها از طریق خرید و فروش دارایی‌های مالی امکان‌پذیر است، اما ماهیت و هدف اصلی بازارگردانی نه کسب سود، بلکه کاهش دامنه نوسانات نرخ و در واقع کنترل ریسک سهام، حفظ نقدشوندگی سهام و تنظیم جریان عرضه و تقاضای سهم در بازار است. طبیعی است پرداختن به اموری چنین تخصصی نیازمند بازارگردانانی در چارچوب قانون و با اختیارات لازم است که با ارائه پیشنهاد قیمت، نقدینگی بازار را تضمین می‌کنند و سهامداران قادر خواهند بود که به راحتی طبق چنین اختیاراتی یا خارج از آن به دادوستد سهام خود بپردازند. به این ترتیب می‌توان عنوان کرد که بازارگردان‌ها در بازار سرمایه محور تعادل‌اند و هر چه این بازار بزرگ‌تر می‌شود، ضرورت تقویت صندوق‌های بازارگردان محسوس‌تر خواهد بود؛ وجود بازارگردان به ازای هر ورقه بهادار در بازار سرمایه امری ضروری و از مکانیزم‌های بازار سرمایه بوده و مطابق با مفاد دستورالعمل‌های پذیرش در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران، ناشران اوراق بهادار ملزم به داشتن حداقل یک بازارگردان هستند.

اولویت‌های حوزه انرژی در برنامه هفتم چیست؟

نماینده مردم لارستان، خنج، گراش و اوز در مجلس گفت: «بهینه‌سازی مصرف سوخت»، «افزایش پایدار تولید برق»، «بهینه‌سازی مصرف سوخت»، «افشارافزایی پارس جنوبی»، «کاهش یارانه انرژی»، «جلوگیری از اتلاف انرژی»، «افزایش تولید برق از طریق انرژی‌های تجدیدپذیر و بهینه‌سازی نیروگاه‌ها» و... ازجمله مواردی هستند که باید در برنامه هفتم توسعه در اولویت قرار گیرند. به گزارش خانه ملت، حسین حسین‌زاده به ضرورياتی که در برنامه هفتم توسعه در حوزه انرژی باید به آن توجه ویژه شود، اشاره کرد و گفت: از آنجا که دنیای پیشرفته در حال حرکت از سمت سوخت فسیلی به سمت سوخت پاک است، «بهینه‌سازی مصرف سوخت با محوریت گاز» یکی از اساسی‌ترین اقداماتی که در حوزه انرژی به ویژه در برنامه هفتم باید ریل‌گذاری شود؛ چراکه گاز به‌صورت کلی حدود ۵۰ درصد سبد انرژی کشور را شامل می‌شود و فقط پالایشگاه پارس جنوبی ۷۰ درصد گاز کشور را تولید می‌کند لذا اگر فکری به حال فشارافزایی پارس جنوبی در برنامه هفتم توسعه نشود در سال‌های نه چندان دور این پالایشگاه به بزرگترین موزه صنعتی دنیا تبدیل خواهد شد. بنابراین باید حکمرانی در حوزه فشارافزایی و وضعیت گاز کشور اصلاح کرد. این نماینده مردم لارستان، خنج، گراش و اوز در مجلس شورای اسلامی ادامه داد: همچنین سالانه حدود ۸۰ تا ۱۰۰ میلیارد دلار یارانه پنهان انرژی داده می‌شود این در حالی است که هر ساله با افزایش مصرف انرژی رو به رو هستیم اما تولید از مصرف عقب مانده است و همین مسئله سبب شده کشور که درآمدهای آن نیز متکی بر انرژی است، دچار بحران انرژی شود بنابراین باید برای این مهم نیز در برنامه هفتم توسعه فکری کرد. این عضو هیات رئیسه کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی بحث تولید برق را موضوع مهم دیگری دانست و تاکید کرد: نیاز است حکمرانی مناسبی در تولید، انتقال و توزیع برق مدنظر قرار گیرد و این مهم می‌تواند با رونق انرژی‌های تجدیدپذیر و بهینه‌سازی نیروگاه‌ها محقق شود.

ریسک‌های تهدیدکننده بورس

عکس: آیدا فریدی

مرضیه احقاقی

شاخص بورس در آخرین روز پاییز رشد ۴ هزار واحدی را تجربه کرد و در ارتفاع یک میلیون و ۴۹۶ هزار واحدی ایستاد که این رشد تحت تاثیر روند رو به رشد انتظارات تورمی، نااطمینانی در اقتصاد به سبب مذاکرات بی‌سرانجام برجامی و همچنین نرخ دلار حاصل شده است، در این میان، صحبت‌های رئیس کل بانک مرکزی درباره تورم و تاثیر احتمالی آن بر عملکرد بازار سرمایه، می‌تواند ریسک جدیدی برای بورس تهران شناخته شود. علی صالح‌آبادی با اشاره به اصلاح نرخ سود بانکی در ۹۰ کشور دنیا از جمله روسیه و امریکا با هدف کنترل نرخ تورم تاکید کرد: «در صورت اعطای مجوز شورای پول و اعتبار، مانیز از این ابزار بهره می‌بریم». تغییر سیاست‌های پولی و مالی دولت مبنی بر افزایش نرخ بهره بانکی، می‌تواند تاثیر منفی بر عملکرد بازار سرمایه داشته باشد.

امید کمرنگ به صعود ادامه‌دار

فردین آقابزرگی، کارشناس بازار سرمایه در گفت‌وگو با «روزگارمعدن» گفت: بازدهی سرمایه‌گذاری در این بازار حتی از سود سپرده بانکی نیز به‌مراتب پایین‌تر است. علاوه بر این، بازدهی شاخص کل بورس از ابتدای امسال تا ۲۸ اردیبهشت برابر ۱۶ درصد و میزان بازدهی شاخص هم‌وزن برابر ۳۱ درصد برآورد شده است.

وی افزود: با این وجود، عرضه پیاپی اوراق قرضه از سوی دولت با هدف تامین درآمد، حذف فروش عرضه اولیه به سهامداران حقیقی و کاهش جذابیت بازار سرمایه برای سهامداران خرد، افزایش مداوم و مستمر نرخ بهره موثر اوراق قرضه و همچنین نرخ بهره بین‌بانکی، مانع رشد و سودآوری بورس تهران در طول ماه‌های گذشته بودند. آقابزرگی گفت: در طول روزهای گذشته، مسیر صعودی بهای دلار در بازار آزاد که به‌اعتقاد مسئولان، قابل‌قبول و واقعی نیست، محرک رشد بازار سرمایه بوده، اما نباید از ذکر این نکته غافل بود که بازدهی ۱۰ درصدی بورس تهران در شرایطی حاصل شده که سرمایه‌گذاری در سایر بازارهای موازی از جمله خودرو، مسکن، دلار، سکه و... به‌مراتب بیشتر و اثرگذارتر است. این کارشناس بازار سرمایه با اشاره به صحبت‌های علی صالح‌آبادی در نشست مطبوعاتی درباره ضرورت افزایش نرخ بهره بانکی برای مقابله با تورم و اینکه پیشنهاد افزایش نرخ سود بانکی روی میز شورای پول و اعتبار است، گفت: رئیس کل بانک مرکزی از احتمال افزایش نرخ بهره بانکی و همچنین افزایش سرمایه ۳۵ هزار میلیارد تومانی بانک‌های دولتی خبر داد. حال این سوال مطرح است که این ۳۵ میلیارد تومان از کجا تامین می‌شود؟ براساس شنیده‌ها، قرار است دولت به بانک‌های دولتی تعدادی سهم بدهد تا در بورس عرضه و از این طریق، نقدینگی لازم برای افزایش سرمایه خود را تامین کنند، اما نحوه تامین این سهام، خریداران آن و همچنین اثرگذاری اجرای این طرح بر عملکرد بانک‌ها جای ابهام و سوال دارد. این کارشناس بازار سرمایه گفت: در حدود ۳ سال پیش، بانک‌های زیانده از محل تجدید ارزیابی برای اصلاح ساختار مالی افزایش سرمایه دادند، بااین‌وجود، تحت‌تاثیر سیاست‌های اشتباه اقتصادی، همین بانک‌ها در حال حاضر دوباره زیانده هستند. علاوه بر این، رکود جدی بر عملکرد بازار سهام ما سایه انداخته است، بنابراین اماواگرهای متعددی درباره موضوعات مطرح‌شده از سوی رئیس‌کل بانک مرکزی وجود دارد. بااین‌وجود، انتظار می‌رود دوباره ضربه دیگری به این بازار تحمیل نشود. آقابزرگی گفت: در شرایطی که دلار در بازار آزاد در کانال ۳۹ هزار تومانی معامله می‌شود، دلار نیمایی با قیمت به‌مراتب کمتری، قیمت‌گذاری می‌شود. این موضوع حکایت از آن دارد که سیاست‌گذاران بر سرکوب نرخ ارز تاکید دارند؛ در چنین شرایطی نباید به تداوم روند صعودی بورس تهران امید داشت. وی افزود: شاخص کل بورس تهران در روز دوشنبه ۲۸آبان نیز در کانال ۱.۵ میلیون واحدی باقی ماند. روند رو به رشد شاخص کل در شرایطی ثبت شد که کلیت بازار، قرمزپوش بود، در واقع نمادهای فارس، فولاد، فملی، کچاد، وغدیر و نوری بیشترین تاثیر مثبت را روی شاخص کل بورس داشتند. بپذیریم که روند رو به رشد ارزش سهام صنایع پتروشیمی خلیج‌فارس، بیشترین تاثیر را بر رشد شاخص کل داشته است، اما بیشتر نمادهای بازار سرمایه منفی بودند. این کارشناس بازار سرمایه گفت: بورس ما همان‌طور که بارها تاکید شده، ارزنده است. علاوه بر این، انتظار می‌رود اثرات روند رو به رشد تورم حاکم بر اقتصاد در این بازار نیز منعکس شود و شاهد صعود ارزندگی سهم‌های مختلف باشیم، همان‌طور که در ماه‌های نخست امسال نیز، پیش‌بینی می‌شد که رکورد تاریخی شاخص بورس شکسته شود. وی افزود: بااین‌وجود، سیاست‌های ناهماهنگ پولی و اقتصادی مانع تداوم روند صعودی بازار سرمایه طبق انتظارات است.

آینده در گرو روند اقتصاد

یاسر فلاح، کارشناس بازار سرمایه در گفت‌وگو با «روزگارمعدن» اظهار کرد: شاخص بورس از عوامل و متغیرهای مختلف اقتصادی و سیاسی تاثیر می‌پذیرد. روند تولید، میزان فروش و سودآوری شرکت‌های بورسی، نرخ دلار و... از مهم‌ترین شاخصه‌های اثرگذار بر عملکرد بازار سرمایه محسوب می‌شوند. وی افزود: علاوه بر موارد یادشده، تعیین نرخ انرژی، گاز، خوراک صنایع و.... نیز که عموما در فرآیند تصویب بودجه سالانه موردتوجه قرار می‌گیرند نیز، سمت‌وسوی عملکرد شرکت‌های بورسی و بازدهی بازار سرمایه را تعیین می‌کنند. این کارشناس بازار سرمایه گفت: شاخص‌های کلان اقتصادی حاکم بر بازار سرمایه اعم از نرخ نفت در بازارهای جهانی یا بهای کامودیتی‌ها در بازار بین‌المللی از دیگر فاکتورهای موثر بر سودآوری صنایع بورسی هستند. شاخص‌های یادشده تحت‌تاثیر شرایط اقتصادی و سیاسی کلان هستند و نمی‌توان از قبل نسبت به آنها پیش‌بینی دقیق و مطمئنی داشت. فلاح گفت: در هفته‌های اخیر، شاهد روند رو به رشد نرخ دلار در بازار بوده‌ایم، تا جایی که بهای آن در بازار آزاد در کانال ۳۹ هزار تومانی نوسان دارد. البته بهای دلار مورداستفاده برای صنایع بورسی کشور دلار نیمایی است. دولت در هفته‌های گذشته برای تثبیت نرخ دلار نیمایی تلاش گسترده‌ای کرده است. صنایع بورسی کشور نیز عموما موظف به بازگشت ارز خود با بهای دلار نیمایی هستند. بااین‌وجود، روند رو به رشد نرخ دلار در بازار آزاد موید انتظارات تورمی و شتاب آن در آینده است. همین موضوع نیز صعود بورس را در آینده تضمین می‌کند. این کارشناس بازار سرمایه گفت: نگاه کلی به عملکرد بورس تهران حکایت از آن دارد که بیشتر سهم‌هایی که در این بازار دادوستد می‌شوند، ارزنده هستند، بنابراین امکان رشد ارزش این سهم‌ها وجود دارد. بااین‌وجود، ورود به این بازار نیازمند کسب سود منطقی و هدف‌گذاری میان‌مدت و حتی بلندمدت است. فلاح گفت: چنانچه صاحب سرمایه‌ای قصد کسب سود در کوتاه‌مدت را از بازار سهام دارد، باید نسبت به سرمایه‌گذاری در این بازار، شناخت کافی داشته باشد. حد معینی از ضرر برای خود تعیین کند و برمبنای نگرش تحلیلی و دقیق علمی، اقدام به خریدوفروش سهام کند، در غیر این صورت متضرر خواهد شد.

وی در پاسخ به سوالی مبنی بر احتمال افزایش سود نرخ بهره بانکی و تاثیر آن بر عملکرد بازار سرمایه گفت: در حال حاضر نرخ سود بانکی به‌طورمصوب ۱۸ درصد برآورد می‌شود. نرخ بهره واقعی برای سرمایه‌های متوسط حدود ۲۰ تا ۲۱ درصد گزارش می‌شود. بانک‌ها به سرمایه‌های قابل‌توجه نیز سود بانکی ۲۳ تا ۲۴ درصدی می‌پردازند. فلاح گفت: بانک مرکزی از چندی پیش اقدام به انتشار اوراق گام با هدف تامین مالی صنایع کرد. نرخ بهره اوراق گام در حال حاضر حدود ۳۰ درصد برآورد می‌شود. همین بهره قابل‌توجه نیز خود برهم‌زننده فضای بهره بانکی است. وی افزود: علاوه بر این، صندوق‌های درآمد ثابت نیز به سرمایه‌های مردم، بهره ۲۲ و ۲۳ درصد می‌پردازند، بنابراین می‌توان این‌طور نتیجه گرفت که نرخ بهره ۱۸ درصد تنها یک قرارداد است که اجرایی نمی‌شود. این کارشناس بازار سرمایه گفت: باوجود تمام موارد یادشده، تاثیر روند رو به رشد نرخ بهره بانکی بر بازار سرمایه، تنها روانی است، همان‌طور که پس از صحبت‌های مطرح‌شده از سوی رئیس‌کل بانک مرکزی باید منتظر واکنش بازار باشیم، اما از منظر تکنیکالی و علمی، نباید منتظر اثرگذاری جدی و افت قابل‌توجه ارزش سهام تحت‌تاثیر این سیاست بود.

سخن پایانی

باوجود صعود شاخص بورس ظرف روزهای گذشته، بازدهی این بازار در مقایسه با سایر بازارهای موازی به‌شدت محدود است. علاوه بر این، همچنان تنش‌های سیاسی، اقتصادی و ریسک‌های ناشی از سیاست‌های پولی و مالی دولت، عملکرد این بازار را تهدید می‌کند.

راه‌اندازی بازار مدیریت مصرف برق

مدیرعامل بورس انرژی ایران به راهکارهای کوتاه‌مدت برای تامین برق پایدار صنایع اشاره کرد وگفت: بورس انرژی ایران در حال برنامه‌ریزی و طراحی بازاری به نام بازار مدیریت مصرف است. در این بازار که طبق پیش‌بینی‌ها تا سال آینده راه‌اندازی می‌شود، صنایع می‌توانند سهمیه برقی که به آنان داده‌شده را با صنایع دیگر مبادله کنند و به این ترتیب خاموشی بخشی از صنایع کاهش پیدا می‌کند.

به گزارش بورس انرژی ایران، علی نقوی اظهار کرد: تجربه ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید ثابت کرد که مباحث مربوط به صرفه‌جویی از محل بودجه‌های دولتی قابل‌پیگیری نیست، به همین دلیل گواهی صرفه‌جویی انرژی با تمرکز بر حوزه بهینه‌سازی و فروش سوخت صرفه‌جویی‌شده در بازار طراحی شده است. بنابر اعلام نهادهای تخصصی، مصرف سوخت شرکت‌های فولادی از الگوی استاندارد بالاتر است و به‌نظر می‌رسد استفاده از ظرفیت بازار بهینه‌سازی و صرفه‌جویی راه‌حلی مناسب برای آنان باشد.

وی ضمن بیان این نکته که سیاست‌گذاران در سازمان برنامه و بودجه از پیش با چالش‌های ناترازی حامل‌های انرژی آشنا بودند و برای آنان برنامه‌ریزی کردند، افزود: در سال ۱۳۹۶ مصوبه راه‌اندازی بازار بهینه‌سازی مصرف انرژی از طریق شورای‌عالی انرژی ابلاغ شد، ولی پس از گذشت چهارسال و در سال ۱۴۰۰ آیین‌نامه اجرایی آن به تصویب رسید. مدیرعامل بورس انرژی ایران به مشکلات کشور در زمینه ناترازی گاز و برق اشاره کرد و گفت: بروکراسی بسیار زیادی که در شرکت‌های ملی گاز ایران و توانیر وجود دارد و همچنین مقاومت آنان نسبت به راه‌اندازی بازار بهینه‌سازی، به‌صورت توامان باعث شده‌است که بورس انرژی ایران تا امروز موفق به راه‌اندازی بازار گواهی صرفه‌جویی انرژی در کشور نشود.

وی با اشاره به ظرفیت‌های ارزنده گواهی صرفه‌جویی انرژی در حوزه بهینه‌سازی مصرف سوخت، گفت: شاید هم‌اکنون امکان افزایش تولید گاز در کشور وجود نداشته‌باشد، اما می‌توان با راهکارهای بهینه‌سازی مصرف بخش قابل‌توجهی از نیاز صنایع را برطرف کرد.

نقوی با بیان اینکه وضعیت مطلوب، وضعیتی است که فعالان صنعت فولاد وظیفه تخصصی خود یعنی تولید فولاد را ادامه دهند و ساخت نیروگاه به نیروگاه‌سازها سپرده شود، به ظرفیت‌های ابزار بورس انرژی ایران در این حوزه اشاره کرد.

وی ادامه داد: در این چارچوب، بورس انرژی ایران به همراهی وزارت نیرو درحال پیش‌برد طرحی کارآمد است که طبق آن با راه‌اندازی صندوق‌های پروژه، شرکت‌ها و صنایعی که به نیروگاه نیاز دارند، می‌توانند واحدهای این صندوق‌ها را خریداری کنند و در پایان دوره یعنی زمانی که نیروگاه ساخته می‌شود، ظرفیت برق این نیروگاه در اختیار صاحبان واحدها قرار می‌گیرد و صندوق پروژه تبدیل به یک شرکت سهامی می‌شود.

مدیرعامل بورس انرژی ایران با تاکید بر این که به واسطه کمبود گاز هم‌اکنون مهم‌ترین فرصت تولید برق در نیروگاه‌های تجدیدپذیر است که به‌نظر می‌رسد باتوجه به محدودیت‌هایی که در حوزه گاز در کشور وجود دارد، نمی‌توان سرمایه‌گذاری جدی روی نیروگاه‌های حرارتی داشت و صندوق پروژه نیروگاه‌های خورشیدی در بورس انرژی ایران درحال‌پیگیری است.

نقوی ادامه داد: سازوکار دیگری که در بازار برق بورس انرژی ایران در حال طراحی است، امکان خرید برق به صورت ساعتی است. با تفاوت قیمتی که برق در ساعات مختلف شبانه‌روز دارد، صنایع می‌توانند بخشی از مصرف خود را از طریق این امکان مدیریت کنند.

به گفته وی، بورس انرژی ایران در راستای تامین گاز پایدار صنایع، طراحی بازار گاز طبیعی را نیز انجام داده‌است و پیشنهادهای تاسیس این بازار جدید به شرکت ملی گاز ایران داده‌شده‌است.

مدیرعامل بورس انرژی ایران با یادآوری این نکته که در بودجه ۱۴۰۰ به راه‌اندازی بازار گاز جدید اشاره شده بود، گفت: متاسفانه این مسئله از سوی شرکت ملی گاز ایران پیگیری نشد و عرضه گاز اتفاق نیفتاد.

نقوی درباره مزایای بازار گاز جدید تصریح کرد: در چارچوب راه‌اندازی بازار گاز، هم گواهی صرفه‌جویی گاز در وضعیت مطلوبی مبادله می‌شود و هم باعث می‌شود که شاخص‌های قیمت‌گذاری گاز صنایع و پتروشیمی‌ها از هاب‌های اروپا و امریکا به شاخص‌های داخلی برگردانده شود و درنهایت نیز امکان تبادل گاز بر اساس شرایط پیک و غیرپیک به وجود می‌آید. وی ادامه داد: یک پیشنهاد دیگر برای تامین برق پایدار این است که امکان واردات برق در بازار مدیریت مصرف توسط بخش خصوصی و فروش آن به صنایع ایجاد شود.

مدیرعامل بورس انرژی ایران در پایان گفت: بنا بر مصوباتی که در دو سال گذشته در بودجه وجود داشت، صنایع مکلف بودند که در تمام ساعات و فصول برق را به نرخ ECA (خرید تضمینی) خریداری کنند؛ اما در سازوکار رقابتی، نرخ نرخ متناسب با ساعات، روزها و فصول تعیین می‌شود و محاسبات بورس انرژی ایران نشان می‌دهد این میانگین به مراتب پایین‌تر از نرخ ECA (خرید تضمینی) خواهد بود. هم‌چنین در سازوکار بازار رقابتی، بحث تامین پایدار به نحو مطلوب‌تری اتفاق می‌افتد.